

ŽIVOT

KULTURNÉ SPOLEČENSKÝ ČASOPIS • ČERVEN • JÚN • CZERWIEC • ČÍSLO 6/1978 ROČNÍK 21 CENA 1 ZŁ.

PAVEL KOYŠ

ÓDA NA ŽIVOT

ŽIVOT! Kol'kokrát som toto zlaté slovo
doloval, tavil, cizeloval, slávil.
Láska nie je oheň vypálený do tyla.
Láska je živá rieka, z ktorej vynára sa človek.
Podajte mu ruku.
Opíjam sa tebou, náš kozmický oceán
materského mlieka.
Velebím tento, akurát tento zlomok času,
ked' sa kdesi kl'uje na svet

ŽIVOT .
Z prachu ciest a z prachu polí, púští,
z pušného prachu a prachu zhorenísk
vytryskne znova a znova
nedočkavá, spievajúca krv.
Prastarý a neprežitý život — prežitok,
v zapase sme, na pochode
pod tvojím nedeliteľným velením,
stavíme sa na obranu živých živými.

Ó ŽIVOT, slastné zvonenie tráv,
lámanie chleba, ktorého je dost' jak oblohy
a ktorý sa znovuzrodí skrze nás.
Ó ŽIVOT preslnený hudbou,
pohládzajúcim slovom matiek, krásnym pláčom detí.

Ó **ŽIVOT**, prekračujúci ligot oltárov
a dávno mŕtvykh súhviedí, tupost' skal a mečov,
Ty **ŽIVOT**, najvernejší z životov,
pred tebou sa skláňam, najvernejší otrok,
hrdý vládca sveta,
neznámy básnik spievajúci o láske a smrti.

Ó ŽIVOT, celý ti patrím, i posledné dielo,
nevyrýté mnou, mnou nenavŕšené:
môj hrob.

Velebím, chválím, spievam si t'a,
ŽIVOT, ďalekovidiaci, mladý ako z noci
vylúpnutý hríbik, ako vrbový prútik na predjari,
nestarnúci a v múdrosti najskromnejší,

ŽIVOT ,
súdruh môj milovaný.

život
1958 20 1978

O ROLNÍCKOM POVOLANÍ

Rolník je ústrednou postavou nášho vidieku. Pracuje v povolaní, ktoré sa teší všeobecnej úcte a uznaniu. Svojou každennou, ešte stále príliš ťažkou prácou, dodáva krajine polnohospodárske produkty. Využíva skúsenosti pokolení a stále častejšie aj výdobytky polnohospodárskej vedy, vďaka čomu pôda dáva stále vyššiu úrodu. Tá pôda, ktorá podľa ústavy PDR je celonárodným dobrom. Musí nás vyživit teraz a v budúcnosti. Na rolníkovi spočíva teda úloha obrovského spoločenského významu. Mal by plniť stále rastúce požiadavky, ktoré načrtol veľký program rozvoja nášho potravinárskeho hospodárstva. Aký rolník môže toto splniť? Takáto otázka je v situácii nášho dnešného vidieka najaktuálnejšia.

Moderný vidiek znamená — popri dobrovýznamných podmienkach jeho obyvateľov — predovšetkým kolektív ľudí, ktorí vedia čo najvýnosnejšie hospodáriť. Dnes už nesťačia polnohospodárske vedomosti vyplývajúce z rolnického pôvodu a faktu bývania na vidieku. Rolníctvo, toto šlachetné povolanie si vyžaduje solidne vzdelanie a stále zdokonalovanie týchto vedomostí. Preto celkom správne sa počíta s mladými rolníkmi, ako s tými, ktorí budú rozhodovať o pokroku v polnohospodárstve. Program vzdelávania kádrov predvída, že do roku 1990 okolo 300 až 400 000 rolníkov a polnohospodárskych pracovníkov získa kvalifikácie technikov a skoro polodruha milióna osôb titul kvalifikovaného rolníka. Keď „ľudský činitel“ na vidieku je taký dôležitý, preto zdá sa byť nevyhnutné „urýchlenie“ realizácie tohto programu. Urýchlenie kvantitatívne a kvalitatívne, ak chceme zaviesť čo najširšie do polnohospodárskej praxe moderné metódy hospodárenia. V nich totiž tkvie najväčší prameň rezerv.

Aby sme si ozrejmili tento problém pri pomeňme, že proces starutia na vidieku stále pokračuje. Z údajov HŠÚ (GUS) vyplýva, že 720 000 gazdovstiev vedú v súčasnosti ľudia vo veku 65 a viac rokov a ďalších 250 000 gazdovstiev vlastnia rolníci, ktorí sa bližia k šesdesiatke. Tretia časť súkromných gazdovstiev v krajine dosahuje pre vysoký vek rolníkov o 30—40 percent nižšie výsledky.

Tolko fakty... Ale predsa popri nich môžeme tiež zaznamenať iný znepokojujúci jav: nedostatok pracovníkov na vidieku v dôsledku migrácie mládeže do miest. Iba v roku 1976 z polského vidieku odišlo 150 000 ľudí vo veku do 25 rokov. Tento úbytok pracovných súčasných nedá sa rýchle nadrobniť zvyšovaním mechanizácie polnohospodárstva, zlepšovaním služieb atď.

Okrem ekonomických impulzov treba takýmto mladým ľuďom — aby ostali pracovať v rolnickom povolaní — vytvárať v gminách a väčších obciach aj podobné podmienky, aké im môže poskytnúť mesto.

Keď sa zdôrazňuje úlohu producenta potravín, ktorý musí byť vzdelaný a moderný, aby zdolal komplikované úlohy, musí sa vždy zdôrazňovať aj to, že produkcia potravín, jej aktuálne ťažkosti, nezávisia iba od rolníka a polnohospodárstva. Je to iba zložka celého zložitého potravinárskeho komplexu. Potraviny, ich dostať, sú rovnako závislé od priemyslov vyrábajúcich prostriedkov a materiály pre polnohospodárstvo, od spracúvacích kapacít, od finančných možností a radu iných činiteľov. Treba si to uvedomiť aj na vidieku, aj v meste.

Tradičný ľudový sviatok, ktorý sme prednedávnom oslavovali v našej krajine, opäť sústredil našu pozornosť na problémy súčasného vidieku. Bolo to v polovici mája, keď na poliach bolo už vidieť výsledky rolnickej práce. Výsledky snaď nie také, aké by si želali rolníci. Jarné počasie nebolo totiž priaznivé. Jeden z popredných rolníkov takto komentoval situáciu: „Matka príroda vynáša, ak gazda nič nezanedbal“. Teraz nastáva čas konfrontácie, čas žatvy. Ale túto vetu možno adresovať všetkým, ktorí program polnohospodárskej politiky PZRS a ZES zveril zodpovednosť za dnešok a zajtrajšok nášho polnohospodárstva.

Kvety pre Edwarda Giereka, prvého tajomníka ÚV PZRS od predstaviteľky mladého pokolenia, účastníčky prvomájového sprievodu v poľskom hlavnom meste.

ŠTÁTNY SVIATOK ČSSR

Pri príležitosti štátneho sviatku a 33. výročia oslobodenia ČSSR prvý tajomník Ústredného výboru Poľskej združenia robotnickej strany Edward Gierek, predseda Státnej rady Henryk Jabłoński a predseda Rady ministrov Piotr Jaroszewicz poslali generálnemu tajomníkovi Komunistickej strany Československa, prezidentovi ČSSR Gustáovi Husákovovi a predsedovi vlády ČSSR Lubomírovi Štrougalovi blahoprajný telegram s bratskými pozdravmi.

Na koktail, ktorý pri príležitosti št. sviatku usporiadal dňa 5. mája t.r. v Poľskej televízii mal príležitosťný prejav velvyslanec ČSSR Jidřich Řehořek, prišli členovia Politického byra ÚV PZRS, Státnej rady, vlády PDR, predstaviteľia vedeckých a kultúrnych kruhov, spoločenských organizácií a novinári.

Dňa 8. mája t.r. v Poľskej televízii mal príležitosťný prejav velvyslanec ČSSR Jidřich Řehořek. Ten istý deň v 2. programe poľskej TV bol Československý deň.

NIKY VIAC VOJNU

Nemožno pochopiť tých, ktorí zábúdajú na následky najstrašnejšej a zo všetkých doposiaľ najkrvavejšej vojny, ktorá sa skončila iba pred 33 rokmi. Obdobie, ktoré po nej začalo, je neustálym bojom za mier a bezpečné spolunažívanie národov. Je to úporý a dôsledný boj všetkých pokrovových sil proti nejednej provokácii imperialistických a militaristických, revanšistických a protisocialistických sil. Naposledy proti pokusom zavedenia do arzenálu NATO, teda aj do arzenálu armády NSR novej bomby masovej vraždenia — neutrónovej bomby.

Za víťazstvo v máji roku 1945 sme zaplatili obrovskú cenu. Vedome toho je stále živé v pamäti pokolenia víťazov a upevňuje sa v pamäti ďalších pokolení. Z roka na rok sa upevňuje naše priateľstvo s národmi ZSSR, ktoré bolo pri základoch nezávislosti Poľska, Československa a iných národov, dalo záruku mieroveho, socialistického rozvoja našich krajín.

V MOSKVE bol na pozvanie Ústredného výboru KSSZ prvý tajomník ÚV PZRS Edward Gierek. Počas priateľskej návštavy sa stretol s generálnym tajomníkom ÚV KSSZ, predsedom Najvyššieho sovietu ZSSR Leonidom Brežnevom. Rokujúc o problémoch medzinárodnej politiky Edward Gierek a Leonid Brežnev zdôraznili, že treba urobiť všetko pre zaistenie najvyššieho práva ľadovca — práva na život v mieri. Prvému tajomníkovi ÚV PZRS Edwardovi Gierekovi bol udelený Rad Októbrevej revolúcie.

V NSR bol s oficiálnou návštavou sovietsky vedúci činitel Leonid Brežnev. Všeobecne bolo to oceňované ako udalosť velkého politického významu pre rozvoj vzťahov medzi oboma krajinami, ako aj počakanie v procese uvolňovania napätia.

Naučili sme sa cení hodnotu mieru, ktorý je pre nás a pre celé ľudstvo najvyšším dobrrom a právom. Nešetrili sme a nešetríme sily pre tvorenie hlbokých a všeestranných premien krajiny a v prospech blahobytnejšieho života celej spoločnosti.

Spoločným úsilím celej spoločnosti, pod vedením strany budujeme silnú, modernú krajinu, ktorá má čestné miesto v rodine socialistických štátov a vo svete.

Na všetkých výsledkoch povoľných rokov sa podielala aj poľská zahraničná politika, ktorá prispieva k upevneniu mieru a razeniu cesty zásadám mierovej koexistencie, k uvoľňovaniu medzinárodného napätia, k bezpečnosti a spolupráci.

Ministerský predseda PDR Piotr Jaroszewicz vo svojom prejave na slávnosti, ktorá sa konala pri príležitosti 33. výročia víťazstva nad hitlerovským Nemeckom zdôraznil, že: „Európa prežíva najdlhšie obdobie mieru v novodobých dejinách. Vďačíme to zmene v rozmiestnení síl v medzinárodných vzťahoch, vzniku a rozvoju socialistických krajín zjednotených v obrannej Varšavskej zmluve a predovšet-

Zjednotení v spoločnom vlasteneckom úsile budujeme Poľsko hodné jeho najlepších tradícií.

Naša rodná zem pulzuje prácou, krásne, hromadí bohatstvá celého národa. Realizujúc užnesenia VI. a VII. zjazdu upevnilí sme nás štát, rozbuďovali sme hospodárstvo, rastie životná úroveň spoločnosti, rozvíja sa veda a kultúra. Naša krajina sa teší autorite a úcte vo svete. Neexistuje taká oblasť, v ktorej z roka na rok by sme nezaznamenávali pokrok. (...)

(...) Ešte raz potvrdzujeme jednotu našich myšlienok, citov a činov, naše neoblomné úsilie, aby Poľsko silnelo a ľudia žili blahobytnejšie.

(Z prvomájového prejavu Edwarda Giereka, prvého tajomníka ÚV PZRS)

60 ROKOV POĽSKÉHO ŠTÁTU: V Stĺpovej sieni Štátnej rady vo Varšave sa konalo spoločné zasadnutie predsedníctiev Celopolského výboru Fronty národnej jednoty, Ústrednej rady odborov a Celopolského výboru mieru venované 60. výročiu znovuzískania Poľskom nezávislosti, ako aj právu ľadovca na život v mieri. Bola schválená deklarácia týkajúca sa 60. výročia poľského štátu, ako aj rezolúcia vo veci ľudských práv.

PRI PRÍLEŽITOSTI Dňa víťazstva na stretnutí s obojármami E. Gierek povedal: „Najsrdečnejšie slova posielame všetkým poľským obojármom, celému pokoleniu vojny, ktoré čestne, v duchu najlepších vlasteneckých a revolučných tradičíí splnilo svoju povinnosť vo chvíli najvyššej potreby.“

VÝVOZ POĽSKÉHO UHLIA do kapitalistických krajín v min. roku prekročil po prvýkrát 25 mln ton (63,7 per cento nášho vývozu uhlia). Poľsko, po USA, je druhým svetovým exportérom uhlia.

kým sile Sovietskeho zväzu a jeho poprednej úlohe na medzinárodnej aréne.“ „Ale chápeme tiež — hovoril P. Jaroszewicz — že boj za Európu a svet oslobodený od hrozby agresie, nie je jednoduchou vecou a vyžaduje si bdelosť, stále snahy a dôslednosť. Lebo na svete naďalej pôsobia sily, ktoré chcú návrat studenej vojny, zostrenie medzinárodnej situácie, rozvíjanie protisocialistickej kampane a stupňovanie pretekov v zbrojení. Práve následkom pôsobnosti týchto sil s takými ťažkosťami si razí cestu idea odzbrojenia.“

Práve preto mierové iniciatívy veľkej rodiny socialistických krajín si získavajú podporu všetkých poľskových sôl vo všetkých európskych krajinách a vo svete. Slúžia tomu aj nové sovietske návrhy na odzbrojenie, ktoré predložil Leonid Brežnev na XVIII. zjazde Komisie sovietskej návštavy generálneho tajomníka ÚV KSSZ v NSR. Ich cieľom je totiž ponechanie kvantitatívneho a kvalitatívneho zvážovania zbrojení a odzbrojenie. Takéto sú aj smery mierovej politiky Poľska, Československa a ostatných socialistických krajín.

Nás interview se soudruhem Witem Drapichem místopředsedou Celostátního výboru Jednotné národní fronty

PRO NAŠI SPOLEČNOU VLAST

ZIVOT: Kulturní společnost Čechů a Slováků v Polsku, která v minulém roce oslavila třicetiletí své činnosti, se vždy aktivně podílela na práci Jednotné národní fronty. Řídila se zásadou morálně ideové jednoty občanů v jejich usilování o dosažení společných celonárodních cílů. Můžeme Vás požádat o ocenění této práce?

WIT DRAPICH, MÍSTOPŘEDSEDA CELOSTÁTNÍHO VÝBORU JEDNOTNÉ NÁRODNÍ FRONTY: S opravdovou satisfakcí a radostí se na pohostinných stránkách vašeho časopisu podělím s vámi několika úvahami a reflexemi o naší společné práci, společných úkolech a povinnostech, které jsme přijali jako činitelé Jednotné národní fronty.

Jste společností lidí, kteří od pokolení spojili svůj osud s touto zemí, již každý z vás může nazvat vlastí. Tvoříte společnost, která se hlučně integrovala s polským národem a dokázala si při tom zachovat mateřské jazyky a původní tvořivou identitu. Celá pokolení Čechů a Slováků, která uznala Polsko za svou vlast, vnesla do našeho kolektivního života, do našich zkušeností a do ovzduší našeho veřejného života nesmírně vzácné a trvalé hodnoty. Nejsou to slova diktovaná zdvořilostí; plynou z hloubi srdeč, z úcty k vašemu občanskému postoji, z uznání vaší pootivé, solidní práce, vašeho hospodářského, starostlivého vztahu k půdě, vaší společenské obětavosti a odpovědného přístupu k občanským povinnostem. Hospodářské úspěchy Spiše a Oravy a také dynamicky se rozvíjejícího textilního střediska Zelova v Piotrkowském vojvodství, které zasluhují na nejvyšší uznání a zveřejnění, jsou také dílem vašeho trudu, vašich rukou a vašich vřelých srdců.

V uplynulých třiceti letech existence lidového Polska se v těchto oblastech, stejně jako v celé zemi, uskutečnily obrovské přeměny. Podívejme se třeba jen očima průměrného turisty na upravené vesnice Spiše a Oravy, na čisté dvory a kvetoucí zahrádky a hned poznáme, jakí pracovití a hospodářní lidé zde bydlí, jak moudře dovedou pracovat a tvořivě žít. Všude uvidíme nové sociální objekty, mateřské školky, zdravotní střediska, nové silnice, nová kulturní zařízení pulsující životem, nové obchodní pavilony a provozovny služeb.

Těší nás, že na této drsné půdě hospodaří tolik zemědělců Slováků, nositelů čestného titulu vzorný zemědělec a často vyznamenávaných vysokými státními a oblastními vyznamenáními.

Již jedenáctecet let, od samého počátku založení vaší Společnosti, potvrzujete svou občanskou angažovanost, obětavou účast v budování silné a bohaté socialistické vlasti.

Skrutečnost, že mnoho členů a funkcionářů Kulturní společnosti Čechů a Slováků aktivně pracuje v řadách Polské sjednocené dělnické strany a také Sjednocené lidové strany, že mnoho mladých lidí se zapojilo do práce ve Svazu polské socialistické mládeže, je všeobecně známá. S nemalou energií a zápalom působíte i ve složkách Jednotné národní fronty a četná vyznamenání, jež vám byla udělena JNF, jsou důkazem uznání.

Vlastnosti, již se tak hezky, tak kladně různí vaše prostředí v našem veřejném životě, je chopnost harmonicky spojovat tvořivé hodnoty regionalismu s bohatstvím pokladnice naší celonárodní kultury. Úctu k vlastním kulturním tradicím, k řeči, již mluvili vaši dědové a otcové, hlučnou lásku k lidovým písni, tancům a malebným zvykům, dovedete spojovat s poznává-

ním celé polské kultury, s hlubokou úctou k ní a k jejím vlasteneckým, ideovým a výchovným hodnotám. Oblastní kulturní střediska vaši Společnosti jsou dokořán otevřená všem obyvatelům, vaše klubovny pulsují životem; jsou pravými středisky společenského kulturního hnutí. Lidové soukromy písni a tanců, ochotnická divadla, lidové kapely, recitační soutěže, které pořádáte pro děti a mládež — to jsou pouze některé formy vaší bohaté kulturní činnosti.

Chtěl bych na stránkách časopisu, adresovaného členům Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku, srdceňně poděkovat všem, kteří nešetří svých sil ani energie, za jejich tvůrčí a originální přínos do rozvoje kultury, za oživení kulturního života v naší zemi právě touto veřejnou činností.

Kultura však nemí jedinou základnou společenské integrace vašeho prostředí s celým naším národem. Jinou oblastí, zasluhující na zdůraznění, protože se v ní stmelují naše vzájemné vlastenecké svazky, je rozlehle pole veřejné činnosti. Máte silně vyvinutý smysl pro kolektivní život, jste citliví a obětaví. Nejenom na Spiši a Oravě, ale i v obcích ležících v srdci Polska, v městečku Zelově a v Kučově, v nichž bydlí obyvatelé českého původu, můžeme nalézt desítky příkladů potvrzujících tuto vaši obětavost a oddanost.

Ž.: Můžete uvést nejdůležitější směrnice pro práci činitelů JNF a její aktuální úkoly?

W. DRAPICH: Chtěl bych zde zdůraznit, že Jednotná národní fronta je složkou integrující úsilí celé společnosti, všech prostředí, všech lidí s různými světovými názory. Dnes musíme plnit nové, náročné úkoly. Nová etapa rozvoje naší země, zevrnbné hospodářské přeměny totiž vyžadují prohloubení procesů socialistické demokracie, ještě širší účast občanů v životě země, v procesech řízení, konsultování a rozhodování na každém stupni, v každé oblasti, městečku i vesnici.

Nutnost prohlubovat procesy demokracie jasné zdůraznil vedoucí představitel naší strany soudruh Edward Gierek na II. celostátní konferenci PSDS.

,V politice naší strany, ve veřejné její činnosti důsledně usilujeme o upevnění vlastenecké jednoty našeho národa. Základem této jednoty je program řešení základních problémů v zemi, který je výsledkem dějinné zkušenosti polského národa a vychází vstříc životním zájmům, potřebám naší doby. (...) Činnost Jednotné národní fronty zahrnuje společně s rozvojem společenské samosprávy stále nové oblasti života, stále širší kruhy vlastenců, jimž je draha vlast a její rozkvět. Vidíme v tom zákonitost rozvoje socialistické společnosti.

Naše strana vysoce hodnotí podporu nestraníků udílenou své politice, jejich občanský, vlastenecký postoj k lidovému státu. Společensko-hospodářská strategie sedmdesátných let uvolnila iniciativu a aktivnost, vytvořila podmínky pro stále širší účast nestraníků v politickém i společenském životě, v práci státní i veřejné, v orgánech stát-

ní moci i hospodářské správě všech stupňů. Naše strana neustále věnuje pozornost otázkám rozvoje a prohlubování socialistické demokracie a zdokonalování našeho státu. V této oblasti jdeme správnou cestou. Rozšiřujeme účast pracujících v politickém a hospodářském životě, budíme schopnost myslet státními kategoriemi, upevňujeme disciplinu a občanskou spoluodpovědnost."

Jednotná národní fronta jako základna pro součinnost všech občanů přijímá mnoho úkolů, jejichž cílem je zasilit účinnost a rozšířit podíl občanů na práci zastupitelských orgánů, tedy v národních výborech, jejich problémových komisích a všech článcích společenské samosprávy, včetně občanských samospráv ve městech a obecích na venkově. Naše činnost zahrnuje jak města, tak i venkov, velké průmyslové aglomerace a zemědělské oblasti. Všude se snažíme integrovat úsilí společenských organizací a zastupitelských orgánů, tvořících zázemí lidové moci. Máme v Polsku statisíce obětavých veřejných pracovníků, pro něž se veřejná práce stala náruživostí a skutečnou životní nutností. Máme osvědčené funkcionáře ve společenských a mládežnických organizacích, v odborových svazech, v turistickém ruchu i mezi lidmi, kteří se zabývají ochranou přírody. Jde o to, abychom tuto tak rozmanitou činnost v různých oblastech života spojovali v harmonický celek, sloužící naší socialistické vlasti.

Hovoříme dnes o potřebě upevňování morálně politické jednoty obyvatel naší země, této velké motorické síly, záruky upevňování a prohlubování našich socialistických výsledků. Socialismus se dnes stal neodlučitelnou a pevnou součástí našeho politického uvědomění. Zájmy státu, zájmy národa jsou dnes stále těsněji spjaty s osobními zájmy obyvatel, s jejich aspiracemi a životními cíli.

Jednotná národní fronta jako iniciátor mnoha společenských akcí, např. soutěží Mistr hospodaření, Obec, mistr hospodaření, Samospráva ve službě občanů, se snaží prohlubovat hospodářskou starostlivost, obohatit kulturu života v městech i na venkově. V řadách JNF působí i lidé, kteří spoustu svého času a energie věnují na ošetřování starých lidí, často samotných, jež je nutno obklopit přízní a péčí. Činíme také různé kroky pro přijetí nových forem občanských obřadů v našem veřejném životě. Myslím, že vaše krásné a originální lidové zvyky mohou být hodnotou inspirací a přispět k obohacení občanských obřadních forem v celé zemi.

Ž.: Jaká je na pozadí těchto úkolů úloha vesnické samosprávy?

W. DRAPICH: Idea samosprávnosti venkova vznikla z čestných a hlučných tradic radikálního lidového hnutí. Právě ten vztah rolníků k otázkám samosprávnosti byl často účinným nástrojem jejich trádnicích zápasů a snah o uskutečnění ideálů společenského a hospodářského pokroku na venkově.

Máme nemalé úspěchy v posledních třiceti letech na úseku zdokonalování funkce samosprávy na venkově. V praxi společenského života mnoha vesnic se stala autentickým mluvčím venkovského obyvatelstva a přispěla také k obohacení kultury sousedského soužití, k prohloubení demokracie ve

vztazích mezi orgány státní moci a občany.

Ž.: Naši čtenáři se živě zajímají o systém společenské kontroly, který se právě zavádí. Určitě by bylo možné vyhnout se mnoha potížim, kdyby tato kontrola byla působivější. Jaký je Váš názor, soudruhu, na tuto otázkou a jakou úlohu na tomto úseku plní místní složky JNF?

W. DRAPICH: Myslím, že v působení různých a dosud málo soudržných článků společenské kontroly musíme vidět nejenom složky podřízenosti, vymyčující z našeho života různé nezádoucí jevy, které neodpovídají zásadám společenského soužití.

Při povzbuzování široké působnosti společenské kontroly musíme vidět i hodnoty výchovné, obohacující práci veřejných pracovníků novými zkušenostmi. Iniciativa rozšířit rozsah, zvýšit působivost a těsnější koordinaci práce společenské kontroly vznikla na II. celostátní konferenci PSDS. Možnost zvýšit dopad společenské kontroly vidíme právě v koordinování kontrolní činnosti zastupitelskými orgány, tedy národními výbory, jimž bude dána široká, pravomoc.

Nyní, když se touto otázkou zabývá Sejm, který připravuje zvláštní zákon, a návrh tohoto zákona byl v souladu s praxí posledních let široce veřejně konsultován, musíme se připravit na plnění tohoto náročného a společensky významného úkolu. My, funkcionáři Jednotné národní fronty, máme životní zájem na prohlubování působnosti v dobré pracujících výborech společenské kontroly, které vznikou v brzké budoucnosti. Vidíme zde široké pole pro působnost jednak těch občanů, kteří se již účastní podobné práce jako zástupci výborů občanské samosprávy, jednak i těch, kteří se angažovali do práce problémových komisi národních výborů. Nikdo lépe než oni nezachytí záporné jevy a způsoby, ztěžující každodenní život, které se začerňují a bují na některých pracovištích, v úřadech a institucích. Nikdo lépe než oni neukáže pádný způsob na jejich vymýcení. Budeme se všemožně snažit, abychom do práce výborů zapojili naše osvědčené společenské pracovníky, kteří mimofádně vnímavé a citlivě reagují na veškeré nezákonitosti ve veřejném životě, kteří mají dost civilní odvahy a nebudou šetřit sil ani energie při této práci.

Ž.: Náš časopis Život, který je organem KSČaS, již dvacet let popularizuje úkoly Jednotné národní fronty a práci jejich místních organizací. Co byste chtěl, soudruhu, našim prostřednictvím říci členům KSČaS, činitelům JNF?

W. DRAPICH: Kromě slov vřelého poděkování za vše, co jste dosud vykonali pro naši společnou vlast, kromě projevů uznání zásluh vašeho časopisu, který s houževnatostí a důsledností pěstuje vaše krásné jazyky, národní kulturu, tradice a lidové zvyky, bych chtěl vyslovit přesvědčení, že i nadále nebudešet šetřit úsilí pro obohatení naší společné kultury, ovzdušní společenského života, že nebudete šetřit sil a práce pro Polsko.

Kamil Cyprian Norwid řekl, že vlast je naši velkou, všeobecnou povinností. Jsem přesvědčen, že členové vaši Společnosti nebudou šetřit trudu ani sil, aby tuto povinnost splnili.

Ž.: Děkujeme za interview.

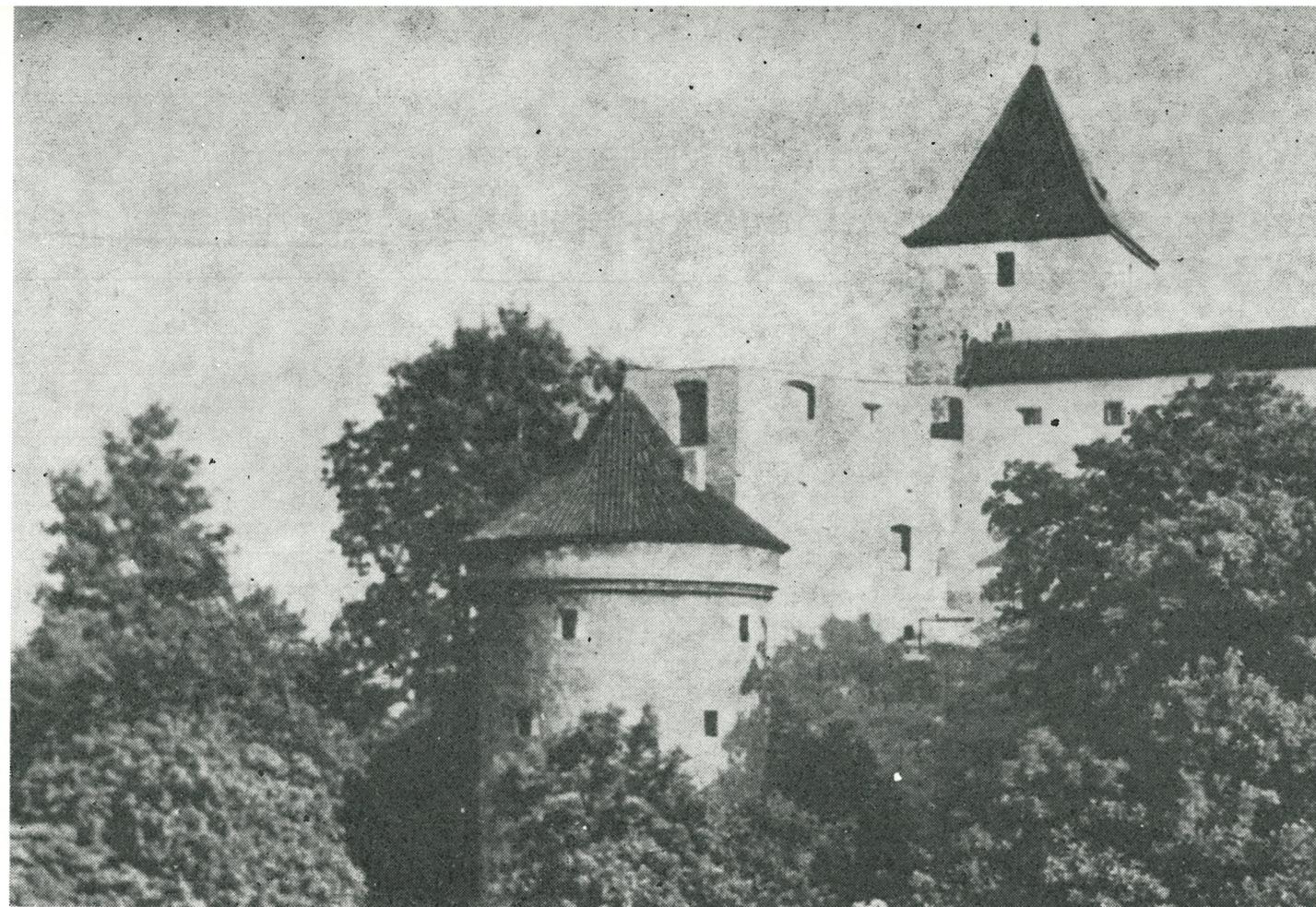
Hovořil MARIAN KAŠKIEWICZ

Séta letoucí bylo ticho a smutno na hradě sv. Václava*). Okoří jeho zpustlo za veliké bouře husitských válek, kostel sv. Vítá byl vybitý a komnaty královské, Karlem IV. nádherně zařízené, scházely víc a více. Občas jen a ne nadlouho oživly, když sem král zdola, ze Starého Města, ze svého dvora zavítal.

Zavítal, chvíli pobyl, ale nezůstal. I mladý Ladislav Pohrobek i slavný jeho nástupce Jiří král, žehnané paměti, sídli vice dole v městě. Po Jiříkovi také první léta Vladislav II. Jagelonec. Ale za toho pak nastala veliká změna.

Po dvanácti letech svého panování změnil své sídlo. Uzdál se mu pojednou, že není dosť bezpečen ve svém dvore Staroměstském, při němž dal vystavět nákladnou, uměle a krásně vyzdobenou věž**). I vrátil se do dávného sídla českých králů na Hradčany, a dal tam vše, co zpustlo, obnovit a znova upravit. Beneš z Loun vystavěl velikou, podivuhodnou sín***), a v tu dobu také modlitebnu pro krále v kostele sv. Vítá napravo od velikého oltáře, vyzdobenou znamenitým dílem kamenickým.

Král dal také holé stěny chrámové vyzdobiti koltrami, zvláště však ve Svatováclavské kapli, a pětí jeho a nákladem zaskvěly se komnaty v královském hradě zase nádhernou čalounou i obrazů. V jedné z nich visely samé obrazy českých knížat a králů.

Daliborka s Černou věží

Foto Karel Plicka

O DALIBOROVI Z KOZOJED

ALOIS JIRÁSEK

Ale nejen na výzdobě dal si král záležeti, nýbrž i na tom, aby hrad byl lépe opevněn. Tak ztvrdili na jeho rozkaz hradební zdi, prohloubili příkopy, zvýšili náspy, kde toho treba bylo, a na věži Mihulce udělali krov velmi vysoký a pokryli jej polévanými cihlami, nad nimiž se na makovici běhal a svítil postříbený lev.

Nedlouho potom dal král Vladislav stavěti novou okrouhlou věž za domem nejvyššího purkrabí, blíže zadní brány. Vystavěl ji nad Jelením příkopem na ochranu hrady, ale také za obyt, za smutný obyt. Zřídili v ní trojí vězení nad sebou. Nejdolejší z nich bylo pod zemí, bez oken, bez světla, bez dveří. Vězeň měl do něho být spoután po provaze děrou či „špuntém“ v podlaze vězení prostředního.

Věž dostavěli, ale vězně do ní neměli, ani do nejhořejšího lehkého, ani do ostatních. A tak byla věž prozatím bez jména, neboť toho se jí mělo dostati po vězni, jenž by první ježí práh překročil. Dlouho však beze jména nezůstala.

Tenkráte se dalo mnoho bezpráví zřejmě selskému lidu. Páni a vladkové utahovali jej novými, neslyčnými robotami. Leckde nemohli těch nátlisků již snést. Proto opouštěli vše, utíkali ze svých gruntů do lesů, do jiných končin a dávali se v zlodějství, loupežení a v jiná zločinstva. Jiní pak se proti svým pánmům bořili.

Tak se zdvihli sedláci proti Adamu Ploskovskému z Drahonic v litoměřickém kraji, poněvadž byl na ně krutý a vymýšel si na ně nespravedlivé roboty i různé a veliké útisky. Obořili se na jeho tvrz, ztekli její valy, vypáčili bránu, a když se tu jejich krutý vladika udatně bránil, zranili jej a zajali. Aby své hrdlo zachoval, byl jim po vúti, a na čest svou a víru a zápisem je ze své moci propustil a slíbil, že nepovede proti nim žádného náruku.

V sousedství vladky Ploskovského žil tenkráte na své tvrzi mladý zeman Dalibor z Kozojed, muž starobylého rodu, jehož předek s králem Janem u Kresčák hrdinsky bojoval a také s ním tam zahynul. K tomu Daliborovi přihrnuli se osvobození sedláci Adama Ploskovského a radostně oznamovali, že mají ploskovskou tvrz ve své moci, a žádali, aby se jí Dalibor ujal, oni pak že se mu rádi poddají a již poddávají jako své vrchnosti, že tak činí o své vůli a rádi, poněvadž vědí, že jim bude Dalibor pánum milostivým.

Znalit a měli z toho zkušenost, že byl Dalibor z Kozojed ke svým podda-

ným vždy hodný a milosrdný, ano že se ujal nejednoho ubožáka z jiného panství a že mu svou přímluvou i jinak pomohl.

Vladka Dalibor jich neoslyšel; přijal, co mu nabízeli, když uslyšel, že mají na vše zápis bývalého svého pána. Ale ten, jakmile vyvázl a se pozdravil, domáhal se svého zboží. Úsilně se dovolával pomocí vlády, a zemství hejtmané, majice Daliborovo jednání za psych, ploskovských pak sedláků za vzpouru, sebrali brannou moc litoměřického kraje, branný lid veškeré šlechty těch končin a litoměřických měšťanů.

Veliký ten houf udeřil na vzbouřené sedláky; mnoho jich pobili, schytali a krutě ztrestali, a také Dalibora, jejich spolence, zajali. Tak se dostal mladý zastáncem utiskovaného lidu do poustevny. V poustevně ho zavezli do Prahy a uvrli do prostředního vězení v nové, kulaté věži za domem purkrabským nad Jelením příkopem.

Dalibor první jako vězeň překročil její práh a tak nazvána jest po něm Daliborkou. Na hradě i po celé Praze mnoho se mluvilo o mladém zemanu i proto, že byl prvním vězněm v té nové věži i pro příčinu, pro kterou se tam dostal. Zpupní páni byli rádi a přáli mu to, lid ho však litoval.

Jemu tam bylo teskno a smutno. V klenutém žaláři tlustých zdí a malých okénků bylo teď jeho panství. Domu se své tvrze hledival do širého, krásného kraje; teď viděl sotva pruh oblohy a pod věží kousek hlubokého, zrostlého příkopu. Listí tam již měnilo barvy do zlata, do ruda, teskný pondíl nastával.

Ticho ve věži a ticho kolem. Ptáci umlkli, jen výtr hvízdal a zmital křoví a stromy. Listí padalo, mlhy ulehaly na hluboký příkop, halily ho ráno i za časných soumraků, deště přes tu chvíli šuměly a šlehaly do holých křovin a korun. Krátký den byl ve vězení dlouhý, a dlouhé noci jako nekonečné. Stesk a dlouhá chvíle mořily mladého zemana.

I pořídil si housle ze skrovné zásoby by peněz, jež mu nechali a z nichž se stravoval****). Jak mu žalářník housle opatřil, počal se na nich cvičit. Nikdy neměl smyčce v rukou; nyní ho nedal téměř z ruky. Učil se sám, hrál a hrál, dlouhá chvíle se krátila, čas rychleji plynul, a hra sama byla čím dál lepší, umělejší, libznější.

Již stávali žalářník i strážci pacholci za jeho dveřmi a poslouchali. Již nejeden z hradských pánu a ouředníků přišel poslechnout, jak se naučil kozo-

jedský zeman v žáláři hráti. Již se o tom v městě povídalo, již přicházeli nahoru se přesvědčit: nejprve zvědaví, pak nevěříci Tomášové. Denně jich přicházelo víc a více, až pak začátkem valný houf stál a čekal u zadní brány hradské, na obou cestách, mezi nimiž se táhla svahem dolů vinice sv. Václava.

To bylo již na jaře, kdy vál měkký výtr polední, kdy vrchové stromy a větve pukaly a kvetly, kdy Petřín a všechny výšiny kolem se zelenaly i Jelení příkop, jenž všechn zvucel švihadlo sladkého zvuku. Ale nad ptačí přehudáním bylo krásnější, když se ozval v kulaté věži houslí libznější hlas.

Všichni zasli a zatrnuli, jakmile se zachvěly měkké ty a sladké, žalné zvuky z pustého, trudného žaláře.

Tím více dojimaly. Stesk a touha v nich zněly a zas už se měnily, vyznávaly v známé náplavě pobožných písni. Pokora, doufání a prosba smutného srdce z nich vanuly. Jindy zas zvonily světským hlaholem, ohlasly milostných písni a válečných zpěvů.

Nejednou zahrál Dalibor starou tu notu o králi Janu, o mladém Klimberku a Plichtovi že Žerotína, o Bavoru Strakonickém, o všech těch českých pánech a zemanech, kteří zhynuli se svým králem u Kresčák jako praděd u vězněného hudec.

Dojati naslouchali Pražané u věže. A když jednou zhlédli, že z okénka žaláře se spouští na provazci hrubý, plátený pytlík, chutě a rádi dávali, co kdo u sebe měl, groše i drobné peníze. Každý myslil, že zeman ze svého tráví. Nyní viděl, že mu již zle, že přišla na něj nouze. Urozený muž sám po městě žebrati nechtěl a do vězení daru nedostal. Neměl již nic než své housle.

Ale kdykoliv poté zahrál, kdykoliv plátenou mošnu z vězení pustil, po každé mu ji plnili ti, kdož dole poslouchali, peníze, dary, aby neměl hlad a nouzi. Také nejedna milosrdná měšťanka, nejeden soused mu polepšili: podušku pod hlavu mu poslali, ložní šaty a jídlo i nejednu konvici pití. Za to hrával zástrupu, když se u věže sešel odpoledne i v podvečerní čas. S utaženým dechem naslouchali, a když se pak rozcházel, byl mezi nimi jeden hlas, že tak jako ten zeman nehraje nikdo v celičce Praze. Nebole, nouze naučila Dalibora housti. Za dne lidem hrál, sobě začasté v noci.

Když královský hrad utichl, ztemněl, když jak báječný, šedomodravý stín čněl k nočnímu nebi, když v bělavém zásvitu měsíce umlklo houští a stromy v Jeleném příkopě, zaléhaly z tem-

na kulaté věže libzně zvuky Daliborových houslí. Slzy byly v těch zvucích, touha po volnosti i výkřiky hněvu. Úlevu daly, ale ne svobodu. Pán Bůh vysoko, kral daleko, a páni souci tu neměli.

Dlouhý čas nechali zemana z Kozojed v žaláři, až posléze na planém soudu uznali za právo a tak o něm rozkázali: že Dalibor statek neprávě vztáhl k sobě přijal a v tom statku byl; že jest v tom neprávě a nešlechetně učinil proti právu a rádu. Pro takový svůj zlý účinek až hrdlo ztratí.

Tak jemu oznámili a nic nedbali, jak se hájil, aby povážili kdo začal, kdo první páchal zřejmě bezpráví a tím lid pobouřil, a že on, Dalibor, se jen lidu zastal. Než to právě u nich vina a hřich. A tak na rozsudku zůstali; den však a chvíli popravy ztajili. Tu noc před ní ozval se hlas Daliborových houslí naposled. Z hlubiny pustého žaláře chvěl se a zněl do tiché noci, poslední útěcha, poslední světlo v temnotách trudu, a zmíral nad Jelením příkopem v měsíčním světle. Když Pražané naježdřili zase příšli k nové věži, nezhlédli plátené mošny na mříži Daliborova žaláře. A věž byla tichá, němá. Když se ptali, stěněli Dalibor, nebo co mu je, oznámili žalářník, že již mu dobré, neboť že ráno byl na predhradí popraven.

„Ale nežli z vězení vykročil,“ povídalo jeho strážce, „sňal se zdi housle, díval se na ně, loučil se s nimi. Pak šel statečně na místo. A tu poklekl a schýlil kadeřavou hlavu na špalek. Skonal mužsky, věřte, jako pravý křesťan.“

Nejedny oči se zarosily, když žalářník to vypravoval. Smutně se Pražané vracejí a ohlíželi se po tiché Daliborce.

A věž za domem purkrabským u zadní brány hradské slove tak po dnešní den a zachovává památku něštastného zemana a slavného hudec.

*) Tak slul královský hrad na Hradčanech

**) Tenkráte nová, nyní Prašná brána, založena r. 1475. Stavět počal slovutný Mat. Rejsek z Prostějova.

***) Sín Vladislavská

****) Věžnové té doby musili si sami potravu opatřovat. Kdo na ni neměl nebo komu přátelé a známí ne přispěli, trpěli hlad. Na takové chudé věžnové chodívaly bříšky prosit. Někde bývali věžnové sami vodění dům od domu na retěze a v poutech, aby si jídlo vyžbrali. Také vyvěšovali pytlíky a mošny s oken žalářních a do těch mošen ukládali milosrdní lidé různé dary.

MAMKA PÔSTKOVÁ

JOZEF GREGOR TAJOVSKÝ

Do banky pomaly otvárali sa ľažké na dvere, ako keby sa dieťa bolo borilo s nimi. Podobne ľažko, dva razy sa v nich otočiac, vošla plachtičkou príhodená žena. V ruke šatôčka, okrútená okolo čohosi, na spôsob, ako okrúcajú naše ženičky modlitebné knižky.

„Dobrý deň vinšujem,” povedala tichým, bojazlivým hlasom; zarazene pozrela po veľkej účtárni a neisto pberala sa k môjmu účtovníckemu stolíku.

„Dobrý deň, mamka Pôstková! Vitajte! Čože ste nám doniesli?” priháram sa jej a idem v ústrety.

Ona vykrúcalu zo šatôčky papier.

„Sem dajte,” volá denný poverník, vidiac, že zo šatôčky vykrútila zmenku.

Ten volá, ja beriem z ruky, a ona nevie, kam, a hovorí, že „ešte nie je vyrobenná”, to jest suma nie položená.

„Sadnite si a povedzte, na kolko vám ju vyrobiť?” ponúkam a sputujem sa jej.

„Len tak, prosím ponížene,” hovorí, akoby hriešne slovo šla vypustiť z úst, „ako bolo, na tri koruny. Nepredala som chlebika, i na dlžobku pobrať...“ utiera si šatôčkou ústa.

„Dobre, mamka, len si sadnite,” ponúkal som ju, ako by len vlastnú starú mať, aby si už sadla konečne, a vezmúc zmenku, pero, priklonil som sa nad stolík, roztiahol pokrčenú zmenku a — stavilo mi pravú ruku i s perom.

„Tri koruny,” hútam si, „či vás napísat?” Povinnosť káže. To je jedno: zmenka ako zmenka, či tristo, či tridsať a či len tri koruny. „I to sú peniaze.” A nenapísal som, ale sa pozrel na starú ženu, aby som stačil uvážiť, čo robí.

Predo mnou sedí okolo šesťdesiatpäťročná, neobyčajne zoschnutá, maličká žena. Sedí na stoličke, visia jej nohy, obuté vo veľkých, na jej nohu nepriekrojených starých čižmách. Spod plachtičky vykúka čierna, zmraštená, chudá tvár, vpadnuté, bezzubné ústa a tréa detsky malé ruky. Nie je tolká ako stredne urastené dvanásť-trinásťročné dieťa.

Kým mi toto popred oči prebehlo, ustálil som sa, že zmenku nevypísem, viac ako zmenku neučtuju. Čo však s ňou robí? Vrátiť ju? Zaplatiť a povedať jej, že je nie dlžna? Ak mi neporozumie, ak ju urazim almužnou, ktorej nepýta? Lebo ved' viem, že od piatich-siestich rokov každé tri mesiace prichodí mi tá istá zmenka pod ruku. Mamka Pôstková vázne chápe svoju povinnosť a z dvanásť korún pôžičky zišla za tie roky po korunke, po pol už na tri koruny, ale nikdy neprišlo jej na um obnažovať svoju biedu a prosiť darovanie dlžobky.

„Opatrím si, len mi, prosím vás, dočkajte,” keď na dva-tri termíny do roka načas nedošla.

Nevedela ani čítať ani písat. Zmenku podpisoval majetný gazda, dobrý človek, ktorý sa jej bol z milosrdstva podpísal a bol ochotný kedykolvek za ňu zaplatiť; ale sme sa hambili od neho pýtať a vlastne mávali sme vždy posvätnej chvíli z príkladu babky a jej chápania uloženej si povinnosti, keď sa príšla veriť a prosiť zhovievast. Ze ved' čo ako tvrdio, aby sme sa len nebáli, že kým ona žije, nebude nikto za ňu platiť, ani banka škodovať. Len by jej dal pán boh dožiť, aby si túto farchu zhodila z hlavy, aj umierať bude ľahšie, končieva svoje vzdychy.

„Dotial neumriem,” dokladala, ako keby sa bohvie akého ľažkého hriechu mala čím prv zbaviť.

„A keby sa i tak stalo, že by som umrela, nebojte sa, ved' ja mám viac medzi svetom, naložím, kde čo majú zaplatiť. Toť aj Ondro Krnáč, aj Beata Vráble — a kolkí — vzali aj dnes chlebika... Nemám, mamka, počkajte. Pačkám, deti moje, a len nezabudnite. I stará Betuliačka už včera tretí raz... Nemám, povedala som. Zaplat, čo si dlžna, ja tiež musím keď som si

múčičku požičala...“ ale zaprosila, že keď pôjdu deti, ako že tie dievčine siroti, už čochvíla húsky pásť, že vyslužia, zaplatia. Akože im nedáť, keď zaprosia, a viem, že nemajú, čo by na tej dlani,” rozložila chudé ruky.

„Kolkože mi príde interesu?” vstáva zo stoličky netrpezlivá, že to už hodnú chvíľu trvá a nevoláme ju platiť. „Chlebik mám tu na ulici...“

„Mamka, podteže sem. Ja vám poradím. Aby ste nemuseli každú chvíľu k nám a zmenky podpisovať, za žirantom chodiť, dajte šesták. Zaplatíte si úroky naraz, a nemusíte prísť ani do roka, za dva k nám platit. Vyplatíte si napredok,” opakujem jej, „a keď budeťte mať tri koruny, donesiete na raz, už kedy bude, vtedy bude...“

A dlžobu prepísal som na drobných dlžníčkov, ako to už účtovníci rozumejú.

„Tri koruny...“ hovorí zmätená a zarazena babka, vytahujúc spod pazuchy vrecko z handričky „to mi naraz, prosím, vela bude.. Navládzem tolko zarobiť... Ja by si to po korunke, po pol skorej odmrívila... Ale už čože budem robíť, keď ste mi tak odsúdili...“ a iste nevďačne kladie mi na stolík šesták.

Nepomohol som jej, myslím si. Ona nevie, čo ja chcem. Zdá sa jej to zrejmým obťažením.

„Viete, nevyplatiť sa vám zmenku každého štvrtroka kupovať, za podpi-

tamej jari, že jej hádam už vypršali dva roky, a ona peňazi nenosi.

A pustila sa do pláču, že už mala korunu, raz aj dve opatrola, tajila ich, ale syn pýtal, druhý raz nevesta vydrankala, a čo raz stisla a nám odložila, vydrípal jej, silou vzali, že vy dočkáte...“ Tak som sa prišla ohlásiť a doniesla som zas aspoň interes...“ a kládla šesták.

„Ešte vám tých stačí na rok. Teraz sú lacnejšie, ako boli...“ sotva som si stačil chytrou spomenúť, že som pred dvoma rokmi na drobných dlžníkov prepísal jej tri koruny a zmenka je kdesi na dne kasy...

„Keď stačí... Ale už by to vari nemalo. Ved' len šesták som bola dala. Či ste sa nepomýli v rátaní?“

„Nie, mamka, to je dobre vyrátené...“

„Len aby, prosím, do Všechnsviat došlo. Lebo tak sa mi stalo, ruku som si v jeseni zlomila aha, tuto za pásťou. Spadla som z pojda, keď som si hábočky vešala. Starý človek, hlava sa točí, iba keď som sa našla na pitvore a ruka ako zvomec. Nemôžem na ňu, a jednou chlebíka nezamiesiš. Ale pojdem do repy, nuž zarobím a vrátim vám. Len sa už nebojte. Kým žijem, ja zmenku nehodím. Už mi tak svet: Hodťe im ju! Čože vám vezmú?“ Aba, deti moje. O statočnosť prísť na starosť... To ja už na to nemám svedomie. Keď bolo peniažky brať na zmenku, vtedy, prosím vás,

rodokmene cisárov, ale medzi sebou málokoho zbadajú, čo by bol akého osobitnejšieho života a mrvov človek. Medzi svojimi nikto nehládaj priekladu. Ako by sme všetci boli rovnako zli, alebo rovnako dobrí, že by sme sa nemohli jedno od druhého ničomu dobrému naučiť. A len kolko-toľko si spomeňme, aký život prežila naša mamka Pôstková a ako sa ho držala až do staroby, do včera, dodnes.

Muža mala onakvého. Boh vie, aký bol čudák. Nerad robil. Trocha, trocha popapral motykom, kosou, vidlami, a dosť! Keď sa horko-ľažko vybral i s kapsou, naplnenou na týžden, do roboty, na druhý, tretí večer už bol doma. Kapsa prázdná, a na robotu zlenedobore, že ľažká, planá, pláca malá, že on radšej bude pod pecou ležať o hľade, ako za tri-štyri šestáky cez deň robí. A ono, keby ležať, nechže by ležal, ale keď pride večer, chce sa jesť, keď ráno svítne, zas, a obed aby nechýbal. Keď som lačný, som nevládny; keď sa najem, spal by. Polihoval. Keď ho žena durila, spravil sa chorým. Ešte aj fajčil. Vydrípal dva-tri krajciare aj na pálenku od nej a šiel do krémky, na uhol, alebo druhých pri roboti zahovárať. Ona, blázon, vše uverila jeho chorobám, a potom mu už tak zvykla, že on — ak chcel — zvrásil jej robotu okolo domu, ona drhla po zárobkoch, chovala ho. Vše ani len toho chlapca, čo jedného malí, poriadne neprimeroval. Vše prišiel dorábaný domov.

Keď chlapča odrástlo, šlo do služby a začas pomáhalo materi otca chovať.

Ale potom sa odtrhlo od nich, že si mu načim odkladá na háby, že sa bude ženíť, a viač nedal materi ničoho. Aby otec šli robiť.

Nebolo to celkom tak, ale syn počal mládečiť a naučil sa svoj zárobok aj sám stroviť.

Otec preležal celé dni a, ako vratim, ešte aj popíjal, aj fajčil. Ba prišli ho ešte aj pozerať, že ako chorého, a on dotial nadŕhal ženu, kym nedala na pálenku, i chlebika ešte k nej.

Syn sa oženil, šiel do služby, a žena k svokre a chorému svokrovi, že aspoň lahšie zaplatia hospodu, keď aj syn pomôže.

Ale horkýže!

Syn sotva čo žene dal, bola ešte i ona aj so z roka na rok rodiacimi sa deťmi materi na krku.

Vše nevesta šla do roboty, stará tiež. A chlap? Jeden stenal pod stenou na lavici, druhý sa ako bireš každú druhú-tretiu nedelu prišiel so ženou, materou vyvadíť, s otcom opíť a všetkých vše rozhnáť po ulici.

Otec mu ešte nadŕhal, čo len aj naoko, lebo sa ho bál, a opitý syn prinášaval mu dohánu aj skleničku...

Deti bolo za pár rokov ako červíkov, že už nemohli obidve, mať s nevestou, na zárobky. Šla len nevesta a mať chytila sa chlebík pieč a v mestečku predávať.

Spociatku to šlo, chlebík dobre predávali. Pekávali v noci, pomáhalo i neveste, keď z roboty došla.

Ale o pár rokov vnúčatám narastli také ústa, že zárobok i vyše zjedli v pravom zmysle slova ešte „za horúca“. Stará Pôstková vše vyšla tak, že nemala na muku. Požičala. Vrátila, ale nie vždy a všetko. Prišiel vše ešte aj syn a „požičal“ si od materi aj posledný kraječiar.

„Ved' len do prvého.“

Zarobil, materi vrátil-nevrátil, pýtal aj po iné razy, a keď mať nedala alebo nemala, vyhádzal ju z chyžky na dvor, že za ňu árendu platíť nebudé, opil sa aj s otcom, rozohnal ženy i deti, čo ho otec vše ako prosil: „Nechajže ich, robia dosť, nech sú aspoň v teple.“ Syn ich jednako vše rozduril, lebo že by sa ho potom mohla žena niečo nebať, a keď je on v službe, ešte niečo vyviesť mu na posmech.

„Ach, hriech pomyslieť, neblížiť jej. Nuž či nemá dosť tvojich? Ešte

Ilustr. A. Štefunková-Szabová

som chodiť, a nám sa to zas nevyplati do kníh zavádzat. Knihy drahé...“ dožil som, snažiac sa ju uspokojí.

„Vy viete, ako vám ľahšie. Teda nemám chodiť?“ sputuje sa, či ozaj bolo by to možné.

„Nie, nemusíte, za dva roky nemusíte,“ ubezpečujem ju, mysliac si, že o dva roky bude už akiste rozsypaná...“

Chudera, keby bola. Sama by si žiadala.

Keby bola umrela, bol by žirant vďačne za ňu zaplatil, a ja by toto nepísal. Ale takto iba keď vám príde

a teraz hodiť, pláňte si, mohli ste sa nepodpísat, vedeli ste, že ja nič nemám... Aba. To vy by ste možno tak, ale ja nie. Kým žijem, neopustím sa, a keď umriem, zostanú háby, perinka, truhla, postel, nech si predajú...“

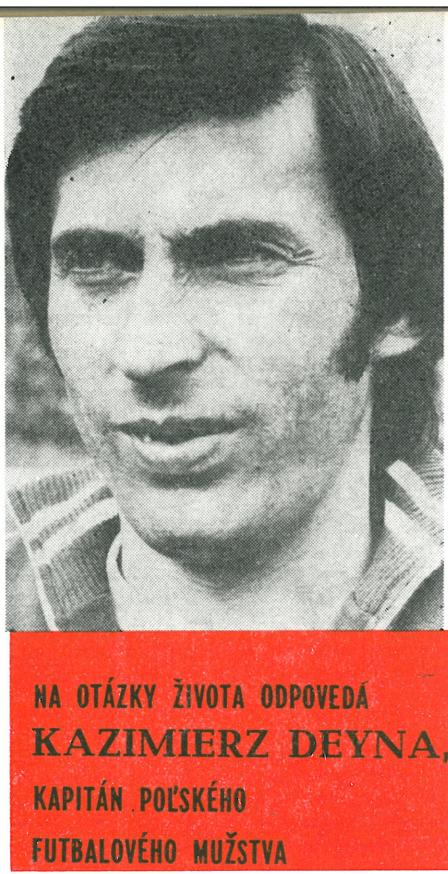
Dopytoval som sa na celý život tejto neobyčajnej ženičky, ale nikto mi to nevedel poriadkom rozpovedať.

„A, prosím vás, ktože si toho kedy všimal, ako bola, čo bola...“

Tak je, myslím si.

Slováci vedia veľa rozprávať o pánoch, grófoch, princoch; poznajú celé

(POKRAČOVANIE NA STR. 16)

NA OTÁZKY ŽIVOTA ODPOVEĎA
KAZIMIERZ DEYNA,
KAPITÁN POĽSKÉHO
FUTBALOVÉHO MUŽSTVA

K otvoreniu majstrovstiev sveta v Argentine máme ešte mesiac. Ako hodnotíte doterajšie prípravy futbalistov k majstrovskému turnaju?

— V rámci príprav sme zohrali, ako je známe, päť medzištátnych zápasov. Výsledky sú veľmi dobre — dosiahli sme päť víťazstiev. Myslím, že všetky stretnutia boli potrebné a nutné. Tréner Jacek Gmoch mal totiž možnosť vyskúšať viacerých pretekárov, rôzne varianty hry, rôzne zostavy. Mužstvo je na novej, správnej ceste k vysokej forme, ktorú by malo dosiahnuť, a podľa všetkých predpokladov aj dosiahne na poslednom sústredu pred majstrovstvami sveta.

Akú úroveň reprezentuje terajšie národné mužstvo v porovnaní s tým, ktoré hralo pred štyrmi rokmi v Mnichove?

— Zdá sa mi, že o niečo vyššiu, ako pred štyrmi rokmi. Samozrejme, treba tu vziať do úvahy to, že niektoré nedostatky, ktoré sa nám vyskytli v hre, ešte počas posledných príprav odstrá-nime.

Kto patri k vašim favoritom na majstrovstvách?

— Predovšetkým Brazília, potom Argentina a Holandsko.

A čo družstvo NSR?

— Áno, aj ono sem patri. Síce po neúspechoch s Brazíliou a Švédskom sa toto družstvo hodne kritizovalo, tak ako aj jednotlivých pretekárov, ale nie je to celkom správne. Podľa mňa NSR hrala v prípravách s veľmi silnými, náročnými supermi. A aj keď výsledky neboli najlepšie to ešte neznamená, že toto družstvo bude slabé, že s ním ne-treba počítat. Som toho názoru, že k

velkým podujatiám, k dôležitým zápa-som sa NSR vždy dokáže добре pri-praviť. Bude to nepochybne veľmi silný super.

Všeobecná je mienska, že sa Poľsko dostalo do najslabšej skupiny na Mundial '78. Čo o tom súdite?

— Na majstrovstvách sveta niet slá-bych súperov, sú nimi iba teoreticky. Tak Tunisko, ako aj Mexiko sa iste dobré pripravia a budú nebezpeční. Ostatne práve nedávno som videl futbalistov Mexika v zápase so Španiel-skom. Hrali veľmi dobre a hoci pre-hrali 0:2, výsledok — podľa mňa — vôbec nezodpovedá priebehu stretnutia. Samozrejme, Poľsko vyžrebovalo veľ-mi dobrú skupinu, ale aj v nej treba bojovať. Tak či onak, máme jednako veľkú šancu postúpiť zo skupiny d'alej.

— Skutočne „kapitánčim“ už pári rokov. Je to pre mňa veľké vyznamena-nie. Som s tým veľmi spokojný a teší ma to, najmä keď družstvo dosahuje úspechy. V posledných rokoch sme tých úspechov dosiahli hodne. No a kapitán okrem mnohých reprezentačných funkcií má aj rad iných úloh, pre-dovšetkým musí byť tou poprednou po-stavou na zápase. Keď nejde hra, keď jeho mužstvo prehráva alebo sa nie-ktorému hráčovi niečo nedári — ka-pitán musí ho vedieť povzbudiť, dať pokyny atď. Má to veľký psychologic-ký význam. Aj mimo ihriska má kapitán rôzne povinnosti. Napr. rôzne otázky spoluhráčov postupujem d'a-lej, trénerovi, vedeniu mužstva atď, no a samozrejme opačne.

V poslednom prípravnom zápase s Bulharskom ste hrali, ak sa nemýlim,

malo by sa splniť, pochopiteľne pod podmienkou, že tam postúpime zo skupiny do ďalších hier. Bol by to pre mňa dvojnásobný úspech: účast v MS a členstvo v Klube 100.

Aké máte plány do budúcnosti?

— Po majstrovstvách sveta mám v úmysle definitívne prestať hrať za národné mužstvo. S futbalom sa však nelúčim, lebo cez najbližší rok chcel by som ešte hrať za svoj klub — var-šavskú Legiu. Až potom snáď zavesim kopačky na klinec.

Futbal je v Poľsku športom č. 1. Od minulých majstrovstiev sveta jeho popularita značne stúpla, najmä me-dií mládežou. Čo by ste mohli pove-dat mladým futbalovým záujemcom?

— Je to pravda, že naše úspechy v posledných rokoch nebývale zvyšili záujem o futbal v celom Poľsku. Hrajú všetci, od najmladších po najstarších. A pokial ide o mladých ľudí, nuž som tej mienky, že máme veľmi scho-pnú mládež. Ibaže často sa stáva, že keď takýto mladý futbalista, trebars ako junior, sa prihlási do klubu, kde je už tréner, kde sa musí sústavne trénovať — vtedy ocárenosť futbalom začína miernu. Tréningy sú z nutnosti dosť ostré, je značná zataženosť — a to sa už mladým nie vždy páči, nedokážu vydržať a vzdávajú sa. A tu je moja rada, že sa netreba hned vzdáva-vat, lebo iba prácou možno dosiahnuť výsledky. Talent nastačí. Aj o mne, ako malom chlapcovi, čo behal za lop-tou, sa kedy hovorilo, že mám talent. Lenže nič by som z neho nemal, keby som nad sebou nebol pracoval. Preto opakujem, že práca a iba práca zaru-čuje úspechy.

Na záver ešte otázka, ktorú majú na ústach vari všetci športovi fanuškovia: ako bude v Argentine?

— To je veru najťažšia otázka, často ju počujem. Chcel by som, všetci by chceli, aby bolo čo najlepšie. Je známe, že nás čaká ťažký boj, veľmi ťažký, že všetky mužstvá, ktoré sa na majstrovstvách zúčastňujú, budú zá-polia o čo najlepšie umiestnenie. Ešte dobré, že sme vyžrebovali druhú sku-pinu, dosť dobrú, a máme predpokla-dy zabojovať si o dobré miesto. Budeme sa snažiť. Nazdávam sa, že by nemalo byť najhoršie, v každom prípa-de nie horšie, ako v roku 1974.

Dakujeme za rozhovor a v mene všetkých čitateľov Života vám želáme, aby ste sa z majstrovstiev sveta vrá-tili s medailou, aspoň takou, akú ste získali pred štyrmi rokmi na MS v Mnichove.

Zhováral sa: JÁN ŠPERNOGA

*„Na čitatelníkov, Život“
Kazimierz Deyna*

28.11.78 M. M.

v útoku. Takto budete hrať aj v Ar-gentine?

— Nie je to celkom presne, hral som na poste vysunutého záložníka. Jednoducho, takú úlohu som mal v tomto zápase, taký taktický plán určil tréner, a ja som ho chcel vykonáť čo najlepšie. Priznávam, že mi všetko nevyšlo v tomto stretnutí, ako by som si želal. Hlavne, že sme vyhrali.

Za národné mužstvo ste zohrali už 96 zápasov. Klub 100 je na dosah ru-ky...

— Dostať sa do tohto klubu, to je jedno z mojich želaní a snov. Až sa očitnem v zostave na majstrovstvá,

ON A ONA

M.K. Pred rokom som si začala dopisovať s chlapcom, ktorého ad-resu som našla v jednom týžden-niku. Je veľmi rozumný, milý a in-telligentný, skrátka — je mi sympa-tický. Pritom zdá sa, že ani ja nie som mu ľahostajná. Jediný minus je ten, že je o niečo nižší ako ja. Ja som totiž dosť vysoká, o čom on nevie, a teraz mu už o tom ne-môžem napísat. Chce sa so mnou stretnúť, nalieha, a ja mám strach, či to nebude zároveň posledné stretnutie. Preto som sa snažila schôdzku odkladať, lenže nemôžem to robíť do nekonečna...

Zdá sa, že ti na chlapcovi veľmi záleží a ani výškový rozdiel ne-má pre teba žiadny význam, čo je ostatne veľmi správne. Kľudne sa môžeš s ním stretnúť, nanajvyš snáž sa prísť na nízkych podpätkoch a s hladkým účesom. Môžeš sa snáď ešte trochu prihŕbiť, čo je vôbec úplne zbytočné. Keď je chlapec rozumný (ako píšeš), nevelký výškový rozdiel ho iste neodradí.

A keby aj, potom preťahovanie známosti nemá zmysel, k čomu by predsa aj tak muselo niekedy dojsť. Viem však z pozorovania, že keď sa nižší chlapec zamiluje do vyššieho dievča, tak je to ozajstná, trvalá láska. Hodno poznámenia, že existuje hodne manželských párov, ktoré dobre spolu nažívajú, aj keď manželky „prerastajú“ svojich par-tnerov. Napr. známa talianska he-rečka Sofia Lorenová je 8 cm vyššia ako jej manžel Carlo Ponti.

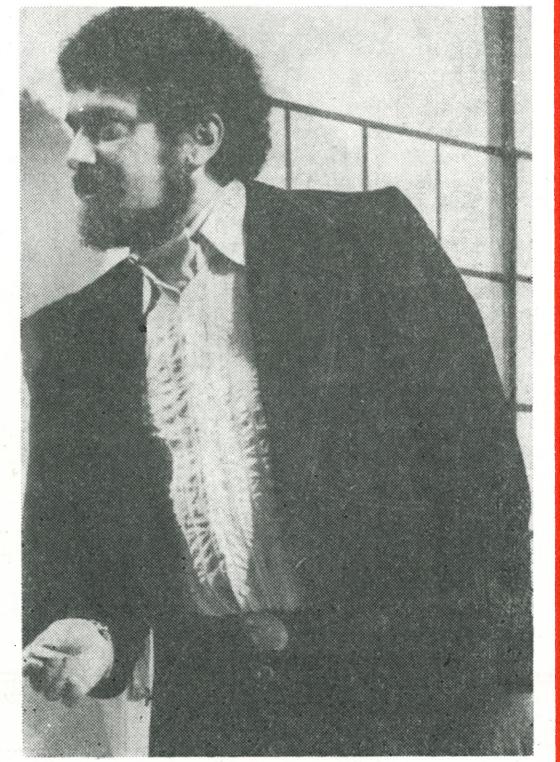
VÍŠ, ŽE...

... Ve Švédsku již od priššieho roku nebudo používať aerosolových bale-ní! Z prodeje budou stažený všechny kosmetické a chemické prostriedky, je-jichž používanie usnadňovalo stlačený plyn freón. Vědci totiž zjistili, že tento plyn, který uchádza z vypotrebova-ných obalů, rozkladá vrstvu ozónu nutně potrebného k životu na zemi. Švédsko je tedy první zemí na světě, která si výstrahu vědců vzala k srdeci.

NAŠA FOTO-HÁDANKA

Snímka predstavuje jed-ného z najpopulárnejších československých spevák-ov. Všeobecne hudobne nadaný, začas hral v pražských divadielkach Sema-for a Rokoko, neskôr aj v mnohých filmoch. Vystu-puje s vlastnou skupinou. Získal rad cien na domá-cich a zahraničných festi-valoch. Vystupoval v mno-hých krajinach, o.i. aj v Poľsku. Napište nám jeho meno a pošlite do redak-cie.

Na snímke v č. 3/78 bo-la Helena Vondráčková. Knihy vyžrebovali: MÁRIA LUKÁŠOVÁ z Novej Belej, DANA TARGO-SOVÁ z Bratislav, MAR-TA GALOVIČOVÁ a JÁN MOLITORÍS z Kacvina.

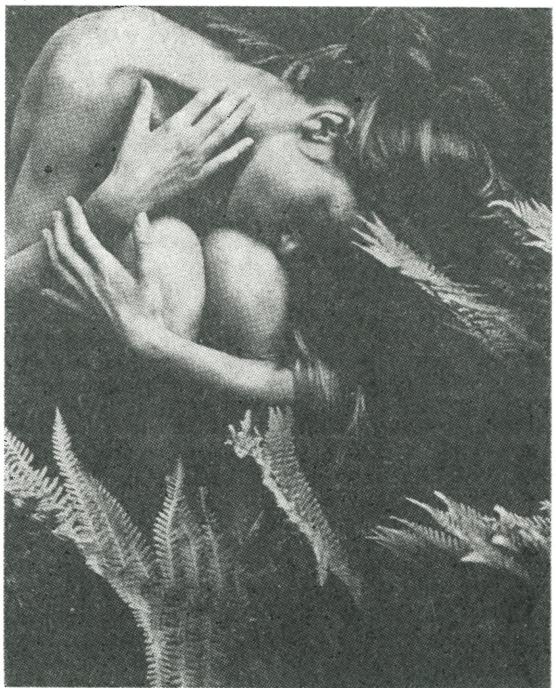

NAPIŠ NÁM BÁSEŇ

FRANTIŠEK BRANISLAV

Napiš nám báseň, ale ze současna ...
— Já chtěl vždy, aby má vlast byla šťastná,
v zahradě léto s vámí zastiho mě,
a někdo začal zpívat v blízkém domě.
V kraj vlaky jedou, každodenní motiv,
oblačky bílé, pozdrav lokomotiv.
Ve škole do pisanek píšou děti,
že za skřívánky letec k slunci letí,
pohádku slyší o koníku vráhém,
zatímco inženýři každým rámem
krajiny probouzejí elektrinou,
z jiskřivých vterin pramínky se říman,
s kočárky matky v parku zvolna jezdí,
na Alšův obráz myslím, na souhvězdí,
na moře v dálkách, horstva, směle lety,

na otevřené nebe pro raketu ...
Ty, budoucnosti, v lidech budeš krásná,
pro tebe zkouším verše ze současna,
okouzlen tvarem houslí, rosou, kruhem,
potkávat checeme všude bratra v druhém.
Jak svět se mění, měmu srdeci blízký,
sečítá vítr listí osik, brizky,
noc rozsvětí se hvězdářskými čísly,
dnes miliony na budoucnost myslí,
co strojů dalo se už do pohybu,
co poupat kvete z mileneckých slabí!
Ty, moje země, v lidech budeš krásná,
v budoucnost zahledět se za současnou,
živote, z tvých dnů každou báseň píši,
jsi hloubkou studny a jsi hvězdnou výši.

SPÍ VIETOR

JÁN KOSTRA

Spí vietor v zabudnutom grúni
v nedeľu popoludní v júni.

Cas neskalený tečie cez ihličie
a prázdro vesmírne je ľahostajné,
ničie.

Len v strede blyští sa jak vycerené zuby
slnce, čo pobáda a ženie do záhuby.

Tie zuby, zahryznuté do hrude
samotára.
Samota ukrutná a nekonečne stará.

Všetci sa rozišli, i čo fa mali radi,
za šťastím po papradí.

slovník Života

(46)

POLSKY	SLOVENSKY	ČESKY	POLSKY	SLOVENSKY	ČESKY
cyklon	cyklón	cyklón	czajnik	čajník	čajník
cyklop	kyklop	kyklop	czako	čákov	čáka
cylinder	cylinder, válec	cylinder, válec	czapa	čiapka	čepice
cymbál	címbal	címbál	czapka	poklonkovat	poklonkovat
cymbalista	címbalista	címbalista	czapla	volavka	volavka
cyna	cín	cín	czar	čaro, pôvab	kouzlo, pôvab
cynaderki	ladvinky	ledvinky	czara	pohár, čaša	pohár, číše
cynamon	škorica	skořice	czarodziej	čarodejník	kouzelník
cynfolia	staniol	staniol	czarnoziem	čiernozem	černozem
cyn-	kohútik	kohoutek	czarny	čierne	černý
giel	(na puške)	(u ručnice)	czarowač	čarováč	čarovat
cyniczny	cynický	cynický	czarownica	čarodejnica	čarodějnice
cynk	zinok	zinok	czart	čert	čert
cypel	útes	útes	czas	čas	čas
cyrk	cirkus	cirkus	czasokres	obdobie	období
cyrkiel	kružidlo	kružitko	czasownik	sloveso	sloveso
cyrkularka	cirkulárka	cirkulárka	czasowo	zatiaľ	zatím
cyrulik	ranhojič	lazebník	czasza	čaša	číše
cysterna	cisterna	cisterna	czaszka	lebka	lebka
cytadela	citadela	citadela	czatowac	strážiť	být na stráži
cytat	citát	citát	czastka	čiastka	čiastka
cytryna	citrón	citrón	czciciel	ctitel	ctitel
cywil	civil	civil	czcicé	ctíť	ctíť
cywil-	civilný,	civilní,	czcigodny	ctihodný	ctihodný
ny	občiansky	občanský	czcionka	písmeno (typogr.)	písmeno
czad	čemuď	čoud	czeko	lačno	lačno
czaić się	čihať	čihať	czeczotka	čečetka	čečetka
czajka	čajka	čejka	czek	šek	šek
			czekač	čakať	čekat
			czekan	čakan	čakan

ROKY UDALOSTI

JÚN — ČERVEN

1.VI. Medzinárodný deň detí ustanovený na Valnom zhromaždení OSN v roku 1954.

6.VI.1818. Vo Winnogóre (Velkopolsko) umrel generál Jan Henryk Dąbrowski, účastník kościuszkovského povstania, ktorý sa preslávil obranou Po-ważok počas obliehania Varšavy a výpravou na Velkopolsko v roku 1793, aby podporil povstanie na tomto území. Bol organizátorom prvého ozbrojeného vystúpenia po delbe Polska. V januári 1796 založil v Talianiach Polské légie bojujúce pod heslom slobody, bratstva a rovnosti národov. V roku 1809 sa zúčastnil reorganizácie armády Varšavského kniežatstva a ofenzívy na Halič proti Rakúsku. V napoleonskej kampani v roku 1812 bojoval pri Berezine a v bitke pri Lipsku. Po smrti kniežaťa Józefa Poniatowského 28.X.1813, prevzal hlavné velenie nad armádou Varšavského kniežatstva. Po roku 1815 bol senátorom-vojvodom v Poľskom kráľovstve. Jemu je venovaná pieseň Mažúrky Dąbrowského, ktorá sa stala národnou hymnou Poľska. (Nar. 2. alebo 29.VIII.1755 v Pierzchowci, Krakovské vojv.)

6.VI.1944. Vylodenie spojeneckých vojsk v Normandsku vo Francúzsku, utvorenie II. frontu v Európe.

9.—10.VI.1943. V Moskve sa konal I. zjazd Zväzu polských vlastencov, politickej organizácie zoskupujúcej polských spoločenských laviciu v ZSSR. ZPV vznikol z iniciatívy polských komunistov, ktorí sa 4. januára 1943 obrátili na sovietske orgány s návrhom, že založia na území ZSSR polskú demokratickú organizáciu a v apríli toho istého roku utvorili Organizačný výbor, ktorý pôsobil do júnového zjazdu. Ideová deklarácia prijatá na zjazde ZPV vyzývala polský národ do boja s Nemeckom v spojeneckte so Sovietskym zväzom a postulovala zaviesť v obrodenom Poľsku ľudovodemokratické zriaďenie. Výsledkom snáh ZPV u sovietskych orgánov bolo utvorenie v ZSSR polských ozbrojených sil. 1. júla 1944 ZPV uznal zvrchovanosť Krajinnej národnej rady nad svojou organizáciou a nad organizovaným polským vojskom a jeho predná činitelia sa stali členmi Poľského výboru národného oslobodenia utvoreného v Cheľme 21. júla 1944. ZPV prestalo existovať v roku 1946.

10.VI.1942. Po atentáte československých parašutistov na rišského protektora SS obergruppenführera Reinharda Heydricha, nemeckí nacisti vynesli barbarský rozsudok nad obcou Lidice v stredných Čechách. 184 lidických mužov bolo na mieste zastrelených, 196 žien bolo odvlečených do koncentračného tábora v Ravensbrücku, z ktorých 60 bolo umučených, zo 104 detí bolo 88 zavraždených v koncentračnomtábo.

14.VI.1798. V Hodslaviciach na moravskom Vašašku sa narodil významný český politik a historik František Palacký, autor kroník opisujúcich udalosti v Čechách od 14. do 16. stor. pod názvom Staří letopisov čeští a monumentálnej práce Dějiny národu českého v Čechách i v Moravě. V politickom živote bol o.i. predsedom prvého zjazdu Slovanov z habsburskej riše, ktorý sa konal v Prahe 5. júna 1848. (Um. 26.V.1876).

15.VI.1958. Vo Varšave vyslo prvé číslo mesačníka určeného pre českú a slovenskú národnostnú menšinu v Poľsku — ŽIVOT, orgánu Kultúrno-sociálnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorá má dnes názov Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku.

20.VI.1793. V Surochowе pri Jaroslawi sa narodil Aleksander Fredro, najväčší poľský spisovateľ veselohier, dôstojník armády Varšavského kniežatstva, účastník napoleonských vojen, poslanec do Krajinského snemu a člen Spoločnosti priateľov vied, ako aj Akademie vied v Krakove. Jeho satirické komedie vysmievajú vady spoločnosti (skúpost, výtržničnosť, chamtivosť, zbožňovanie všetkého čo prichádza z cudziny atď.) a ukazujú bohatú galériu charakteristických šľachtických typov. Podnes sú základom klasického repertoáru poľských národných divadiel. Okrem veselohier sú vo Fredrovej tvorbe práce memoárového charakteru, zbierky filozoficko-morálnych aforizmov a básni, ako aj balady, poémy, satiry a bájky, ktoré patria k trvalým hodnotám poľskej literatúry (Um. 15.VII. 1876 vo Lvove).

20.VI.1848. V Prahe sa narodil vynikajúci český sochár Josef Václav Myslbek, ktorý svojou pracou a tvorbou sa stal zakladateľom novodobého českého sochárstva (Um. 2.VI.1922).

22.VI.1941. Tento deň na úsvite Hitler a jeho generáli začali ozbrojenú agresiu proti Sovietskemu zväzovi pod krycím názvom Plán Barbarossa. Hitlerovskí vatreli vrahli na západné oblasti ZSSR mohutnú vojnovú mašinériu a do konca októbra 1941 chceli dobyť Moskvu a dosiahnuť rozhodujúce víťazstvo pred príchodom zimy.

Sovietske vojská, ktoré postihovali velké straty, sa urputne bránili a zadržali tempo hitlerovského útoku do vnútrozemia ZSSR, konečne samé prešli do kontraofenzívy ukončenej víťazne na ruínach Berlína a nacistickej tretej riše. Toto víťazstvo primieslo zároveň slobodu Poľsku, Československu a iným európskym národom. Stalo sa zvratným bodom v dejinách nemeckého národa, ktorý na západ od Odry a Nisy vytvoril po prvýkrát nový, mierový, nemecký socialistický štát.

30.VI.1943. Vo Varšave pri ul. Spiskej 4 bol zatknutý gen. Stefan Rowecki, pseud. Grot, hlavný veliteľ Zväzu ozbrojeného boja, konšpiračnej vojenskej organizácie utvorennej 8.XI.1939 v rámci gen. W. Sikorského a vo februári 1942 r. premenovanej na Krajinskú armádu. Bol zastrelený v Sachsenhausenre pravdepodobne v noci z 1. na 2.VIII.1944.

UZNESENIE PLÉNA ÚVKSCaS K 20. VÝROČIU ŽIVOTA

15. júna roku 1978 časopis Život, orgán Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku oslavuje 20 rokov svojej existencie.

Plénum Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku pri tomto významnom pre našu organizáciu jubileu vyslovuje srdečnú vďaku Poľskej zjednotenej robotníckej strane a orgánom ľudovej moci Poľskej ľudovej republiky za vznik časopisu a vytvorenie podmienok pre jeho vychádzanie.

Plénum ÚV KSČaS spolu s celou krajanskou verejnoscou vysoko oceňuje dobré vedenie časopisu, svedomitú prácu celého redakčného kolektívu Života a jeho dôležitú, progresívnu úlohu v krajanskom hnutí.

Zvlášť vysoko hodnotíme prácu šéfredaktora Adama Chalupca, ktorý má mimoriadne veľký podiel na vzniku a rozvoji našej organizácie a časopisu Život.

Ústredný výbor spolu so všetkými krajanmi vyjadruje úprimné podakovanie redakcie za tvorivý prínos a zásluhy pre rozvoj organizačnej, kultúrnej, osvetovej a výchovnej práce medzi krajanmi, pre pozdvihovanie činnosti všetkých českých a slovenských zložiek KSČaS, za plný a aktívny podiel na spoločenskom dianí našich národnostných menší.

Nepopierateľne Život významne prispel k zvyšovaniu politickej, spoločenskej a kultúrnej úrovne krajanov, k ich plnému zapojeniu do verejného a hospodárskeho života. Hlboká je ideovo-politická angažovanosť Života a pracovníkov redakcie pre otázky socialistického rozvoja krajiny, v propagovaní programu Poľskej zjednotenej robotníckej strany medzi krajanmi a čitateľmi, v upevňovaní internacionalizmu a socialistického vlastenectva, priateľstva, spolupráce a bratských zväzkov medzi ľudovým Poľskom a socialistickým Československom.

Konkrétna a tvorivá náplň každého čísla Života je cenným výsledkom úzkych zväzkov medzi kolektívom redakcie a jej spolupracovníkmi i dopisovateľmi a je spojená s procesom socialistických premien a dynamickým rozvojom krajiny. Plénum konštatuje, že Život dobre plní úlohu, ktorá vyplýva z členstva KSČaS vo Fronte národnej jednoty. Úspechy, ktoré dosiahol nás časopis, sú teda aj úspechmi našej Spoločnosti.

Plénum zvlášť zdôrazňuje významnú a mnohostrannú úlohu Života v práci Spoločnosti, v pestovaní národných kultúr, pokrokových ľudových tradícii a jazykov — českého a slovenského, v rozvíjani a prehľbovaní spolupráce s kultúrnymi ustanovizňami v ČSSR, najmä s Maticou slovenskou a Československým ústavom zahraničným. Časopis je aktívnym spoluúčastníkom nášho kultúrneho a organizačného života, iniciátorom a spoluorganizátorom činnosti našej organizácie a inšpirátorom mnohých podujatí. Je živou kronikou celokrajanského diania, popularizuje dobré skúsenosti z práce miestnych skupín a obvodov, pomáha aktivistom a všetkým členom v ich pôsobnosti. Veľkú obľubu si získali každoročné súťaže organizované Životom a za jeho spoluúčasti. Z roka na rok rastie záujem o Život, zvyšuje sa počet jeho čitateľov, a každý nový čitateľ je zároveň novým priaznivcom našej Spoločnosti.

Plénum považuje za veľmi významnú úzku spojitosť Života s KSČaS, s jej najlepšími aktivistami, ktorí v rámci spoločenskej redakčnej rady sa tvorivo podieľajú na stváriňovaní obsahovej stránky Života. Tak isto dopisovatelia, volení v každej miestnej skupine, významne prispievajú k obohacovaniu nášho časopisu o dôležitú krajanskú tematiku. Je potešiteľné, že medzi nimi je mnoho mládeži.

Ústredný výbor si vysoko váži neúnavnú, obetavú prácu našich krajanov aktivistov pri rozširovaní Života v každej miestnej skupine a mimo nich. Im vďačíme stále rastúci počet predplatiteľov Života.

Plénum vyjadruje presvedčenie, že Život tak ako doteraz, aj v budúcnosti sa bude aktívne zúčastňovať celej pôsobnosti našej organizácie. Je to vyspelý časopis, ktorý nás sprevádza v Spoločnosti, v práci, v rodine a pevne tkvie v srdciach všetkých krajanov.

Plénum ÚV KSČaS d'akuje redakčnému kolektívu za vykonanú prácu a želá všetkým mnoho ďalších pracovných úspechov a šťastia v osobnom živote.

KRAKOV 23. APRÍLA 1978

V listoch a blahoželaniach, ktoré v jubilejných dňoch Života prichádzajú do redakcie, čítame, že Život za 20 rokov svojej existencie sa natrvalo udomáčnil v našich krajanských rodinách, stal sa ich dobrým priateľom a poradcом, širi osvetu a kultúru, inšpiruje krajanov a pomáha im rozvíjať našu Spoločnosť a ich pracovnú aktivitu. Vždy pozorne sleduje ich problémy, radosti a starosti, v mnohých prípadoch pomohol, na mnohé otázky odpovedal.

Sú to srdečné, priateľské a povzbudzujúce slová, ktoré sú nám v redakcii potrebné pre prácu v ďalších rokoch. Máme z nich radost.

Vrele vám všetkým ďakujeme. Uistujeme vás, že aj nadalej nebudem šetríť sily v práci pre vás.

Z listov a blahoželani sme vybrali:

českých strediskach. A preto má pre nás, našu Spoločnosť aj hodnotu cenného dokumentu.

Osobitne chcel by som zdôrazniť úlohu a význam Života vo výchove mladého pokolenia, v zdokonaľovaní znalostí rodínnych jazykov — českého a slovenského, histórie a kultúry, v propagovaní ľudových tradícií a zvykov. Dôležitú úlohu zohráva v rozvíjani a upevňovaní priateľstva a bratskej spolupráce medzi Poľskom a Československom. Dnes je to časopis, ktorým sa môžeme všade popýšiť, na ktorý sme hrdí.

Pri príležitosti dvadsaťročného jubilea Života, orgánu Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, chcel by som zaželať redakciu, jej vedeniu na čele so šéfredaktorom Adamom Chalupcom a celému kolektívu mnoho ďalších pracov-

JUBILEJNÉ BLA

NAJMILŠIA REDAKCIA ŽIVOT, pri príležitosti Vášho a nášho 20. výročia želám Vám predovšetkým dobré zdravie a vela úspechov vo Vašej práci, aby sa nás časopis aj v budúcich rokoch rozširoval medzi našimi krajanmi, ktorí ho veľmi radi čítajú a vážia si ako svojho najlepšieho priateľa. Nemožno si ani predstaviť, ako by naša krajanská organizácia mohla existovať bez časopisu.

Život pre mnohých krajanov bol a je dobrým poradcom v rôznych problémoch. Uvediem aspoň niektoré: Pomáha rodičom a deťom vo vyučovaní slovenského jazyka. Na svojich stránkach udržuje styky s krajanmi a krajanskou mládežou. Každý si môže nájsť rubriku pre seba. Iniciatívne pomáha, aby sa naša mládež mohla vzdelávať aj na Slovensku. Je organizátorom práce našej Spoločnosti. Mnohí krajania využívajú rady pre rolníkov a rady právnika. Život prehľbuje spoluprácu medzi krajanmi a Maticou slovenskou. Aj naše krajanky majú v Živote svoju stránku a kútku, z ktorého sa môžu poučiť, ako variť. Teda po každej stránke je našim pomocníkom, informátorm — prinaša mnohé ďalšie články, ktoré nás všetkých zaujímajú. Aj nástenný kalendár Života nám veľmi vyslovuje a je ozdobou našich domácností.

Stránky Čitatelia-redakcia veľmi radi čítame nielen na Orave, ale mimoriadne zaujímajú aj našich krajanov bývajúcich v zahraničí. Preto krajania majú nás časopis nielen radi, ale sú naň pyšní.

Dovolte, aby sme ešte raz, krajania a krajanky, naša školská a staršia mládež z Oravy, zavíšovali Vám k Vášmu sviatku mnoho šťastia a zdaru v práci medzi nami, aby nás Život nadalej rozveseloval, aby bol našim organizátorom a poradcem aj v budúcnosti.

JÁN KOVALÍK
člen predsedníctva
ÚV KSČaS
predseda KOV na Orave

ZIVOT — ORGÁN NAŠEJ SPOLOČNOSTI si získal veľkú oblúbenosť. Od prvého čísla — dobre sa pamätám — bol krajanmi, a nielen nimi, rozchytávaný skoro v okamihu. Tento záujem o časopis neoslabol nikdy. Aj dnes, tak ako vtedy, cakajú naň netrpezlivé všetci — od sedemročných školákov až po našich najstarších krajanov, dedov a babičky. Odvtedy sme spolu rástli, spolu sa vyvíjali — Život s krajanmi, krajania so Životom.

Táto úzka spojitosť s krajanmi, s našou Spoločnosťou sa po celých dvadsať rokoch prejavovala na každom kroku. Veď Život, jeho redakčný kolektív nielen pišal o našich krajanských obciach a živote ich obyvateľov, o práci miestnych skupín a celej našej Spoločnosti, ale zároveň konkrétnie pomáhal krajanom v riešení ich problémov, poučoval, radil, a súčasne bol organizátorom, spoluorganizátorom a iniciátorom mnohých kultúrnych a organizačných podujatí našej Spoločnosti. Teda bol a je činitelom pozdvihujúcim našu pôsobnosť na vyššiu úroveň.

Zvlášť vysoko treba hodnotiť vari nikde na svete nestretávaný systém dopisovateľov časopisu, volených na schôdzach v každej miestnej skupine, ktorí prispievajú materiálmi z krajanského života. Výsledok je taký, že na stránkach Života je zaznamenaná každá, aj ta najmenšia udalosť z kultúrno-organizačného krajanského diania na Spiši, Orave a v

ných úspechov, veľa súl, zdravia a šťastia v osobnom živote. Nech nás sprevádza, radi a pomáha ešte ďalšie dvadsaťročia.

JÁN MOLITORIS
predseda ÚV KSČaS

U PŘÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÉHO JUBILEA, jímž je dvacáté výročí vydávání prvního čísla Života, našeho krajanského časopisu, který pod naše střechy přináší materinský český a slovenský jazyk, poučení i osvězení, zaslíbáme redakci časopisu nejsrdečnější pozdravy od všech Zelenov a přejeme jí mnoho ďalších úspěchů při redigování a další leta zajímavé a tolik potřebné práce pro organizaci i všechny krajanany.

JAN NOVÁK,
místopředseda ÚV KSČaS v Poľsku
a předseda OV v Zelově

MÁM VEĽKÚ RADOSŤ, že Život, nás tlačový orgán, úspešne zavŕší dlhé obdobie obetavej redakčnej a spoločenskej pôsobnosti a dnes oslavuje pekné jubileum — 20 rokov svojej existencie. Vďačíme mu veľa, píše o nás, radi, pomáha ako nás najvernejší priateľ. Vďaka Životu vieme, čo sa deje na Orave, zase Orava vie čo na Spiši, poznali sme lepšie našich bratov Čechov zo Zelova a iných stredisk, poznávame svet. Je symbolom našej jednoty, našim reprezentantom vo svete.

Pri príležitosti 20. výročia nášho časopisu pozdravujem celý redakčný kolektív, jeho vedenie a želám všetkým ešte mnoho takýchto úspešných dvadsaťročí zdravia a radosti v osobnom živote.

JOZEF BRYJA
tajomník KOV KSČaS na Spiši

DRAHÍ KRAJANIA, v mene Miestnej skupiny v Malej Lipnici a našom želám Vám mnoho úspechov k 20. výročiu nášho časopisu Život, ktorý máme v Poľsku a ktorý môžeme čítať v našej slovenskej reči. Krajania si veľmi cenia Život a to, akú veľkú úlohu odohráva v našej Spoločnosti.

Zároveň my, odbojári, účastníci protifašistického odboja z Oravy sa priprávame s najvrelejším pozdravom a verime, že ani v budúcnosti redakcia na nás nezabudne.

Dakujeme Vám, drahí krajania v redakci, za Vašu prácu.

Za Miestnu skupinu v Malej Lipnici
FRANTIŠEK SVETLÁK
LUDVÍK TOKÁR
FRANTIŠEK ČERVENKA
FRANTIŠEK ŽIVIOL

MILÁ REDAKCIA, k 20. výročiu nášho časopisu Životu prajeme Vám veľa zdravia,

via, šťastia a čo je najdôležitejšie, čím najviac odberateľov a predplatiteľov.

Drahá redakcia, naši krajania by si želi, aby Život dostávali pravidelne, lebo každý z nás sa môže z neho niečo nové dozvedieť a čo je dôležité — v materinom jazyku.

Dakujeme ľudovému Poľsku, že vydáva nás časopis v rodnej reči.

Zdravíme všetkých v redakcii našim krajským pozdravom.

Za výbor Miestnej skupiny
v Novej Belej
JÁN GRONKA — predsedu

tora a želám Vám vela úspechov vo Vašej pôsobnosti, prospešnej pre všetkých krajanov.

Som rád, že nám strana a ľudová vláda umožnila vydávať vlastný tlačový orgán, o ktorý sa celá krajská verejnosť dožadovala. Pred vojnou sme nič nemali, dnes sme rovnoprávni občania v plnom význame tohto slova. Dôkazom toho je aj nás Život, ktorý dnes dochádza prakticky do každej krajskej rodiny. Nižnolapšania s vďakou naň spominajú, ved práve za účinnej pomoci redakcie a zvlášť šéfredaktora Adama Chalupca dosťala naša dychová kapela značne prostriedky na nákup hudobných nástrojov. Ako dnes si pamätám prvé čísla a mesiacce vychádzania časopisu, a je to už dvadsať rokov. Čas beží neuprosne, my sme ostarli, ale Život je stále mladý. A preto

AHOŽELANIA

V TÝCHTO JUBILEJNÝCH DŇOCH chcel by som srdečne pozdraviť našu milú redakciu Života, všetkých jej pracovníkov a najmä šéfredaktora, krajanu Adama Chalupcu, a zaželať Vám veľa šťastia a úspechov do ďalšej práce.

Som veľmi rád, že už plných dvadsať rokov prichádza k nám do podtatranskej doliny slovenské slovo, nás orgán, že nám poskytuje pomoc, píše o našej práci a o krajanoch v ľiných obciach, prináša správy zo socialistického Československa, čo je pre nás Slovákov mimoriadne dôležité. Nás časopis, to je naša najlepšia vizitka.

So želaním všetkého najlepšieho

MICHAL KUŽEL
predseda MS KSČaS v Nedeci

KED SA DÍVAM Z PERSPEKTÍVY týchto dvadsaťročí na celú pôsobnosť našej Spoločnosti, život našich rodín a všetkých krajanov, starších a mladších — neviem si ich ani predstaviť bez našho časopisu. Sprevádzal nás vždy a v sade v našich radostach a starostiah, ukazoval, ako efektívnejšie pracovať a krajšie žiť. Vďaka Životu zvýšila sa medzi krajanmi a najmä mládežou znalosť slovenského jazyka, oživila na našich obciach staré zvyky, na ktoré by sa pomaly zabudlo. Preto nie div, že keď sa Život opozdi čo i len pár dní, každý čitateľ pocítuje jeho nedostatok, každý netrpezlivovo naň čaká.

Na záver dovolujem si vyjadriť želanie všetkých čitateľov v Kacvina, aby Život nadalej tak citlivou reagoval na naše problémy a prichádzal k nám systematickejšie ako doteraz.

K 20. výročiu prajem Vám veľa zdaru a úspechov v práci a mnoho krásnych i radostných dní v osobnom živote.

JÁN KUBASEK
predseda MS KSČaS v Kacvine

DNE 15. ČERVENA letošného roku uplynne dvacet let od vydania prvého čísla časopisu Život. Za ta leta Život zdomáčneil v krajskom prostredí a zakořenil sa v našich srdciach. Je to časopis zajímavý a poučný, každé číslo hned prolistuje a pak priečtu od prvého do poslednej stránky. Vážim si dvacetileté práce redakčného kolektívu a srdečne mu prežijem, aby dopisovatelia z krajských skupín zasílali stále viac zajímavých príspievkov, aby spolu práce s nimi byla stále plodnejšia.

Redakcia krajského časopisu prežije k významnému výročiu vše najlepšie a ještě mnoho ďalších úspešných dvaciatok.

WACŁAW LUŚCIŃSKI
dopisovatel ze Zelova

VÁZENÁ REDAKCIA ŽIVOT, pri príležitosti 20. výročia našho časopisu by som chcel spomenúť roky, kedy sme naň čakali. Už od založenia našej miestnej skupiny a vôbec od založenia krajskej organizácie, sa na schôdzach rozprávalo aj o tom, aby Spoločnosť mala svoj tlačový orgán. Preto sme boli tak veľmi rádi, keď sme dostali prvé číslo krajského Života, ešte rozmoženejšie na ormigu. Potom som sa so Životom stretol v auguste 1958, keď mi podpredseda miestnej skupiny dal do rúk júnové číslo. A odvtedy až podnes odoberám v poradí všetky čísla. To znamená, že som predplatiteľom a čitateľom našho časopisu od prvého čísla.

Nemôžem si predstaviť našu Spoločnosť bez krajského slova, ktoré nám prináša nás Život. Radi, pomáha a informuje našich krajanov o organizačnej a kultúrnej práci, o živote a činnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

VOJTECH PIVOVARČÍK
Kacvin

PRI PRÍLEŽITOSTI 20. VÝROČIA ŽIVOTA srdečne pozdravujem redakciu, všetkých pracovníkov a najmä šéfredak-

Pri príležitosti tohto významného výročia želám všetkým v redakcii a členom spoločenskej redakčnej rady veľa úspechov v práci a krajskej činnosti.

S pozdravom

FRANTIŠEK BEDNARČÍK
dopisovatel
Nová Bela

JUBILEUM 20. VÝROČIA ŽIVOTA nútí zamyslieť sa nad tým, čo sme za toto obdobie vykonali. Totiž na všetkých výsledkoch našej Spoločnosti má rovnaký podiel nás Život. Dlhoh by som musel vymenúvať všetky jeho klady a iniciatívy, no podľa mňa je vari najpodstatnejšie to, že oživuje nás Život. povzbudzuje k lepšej práci, učí nás história, kultúry a jazykov — českého a slovenského. Týmto je naša spoločenská pôsobnosť ľahšia.

Pri príležitosti tohto významného jubilea želám redakciu a všetkým jej pracovníkom mnoho ďalších osobných a pracovných úspechov.

JOZEF GRONSKÝ
podpredseda MS KSČaS v Nedeci

PRI PRÍLEŽITOSTI 20. VÝROČIA časopisu Život celému redakčnému kolektívu veľa úspechov v popularizovaní národnnej kultúry a veľa šťastia v súkromnom živote a krajanovi šéfredaktorovi A. Chalupcovovi ďalších 20 rokov úspejnej práce v redakcii želajú

FRANTIŠEK a JÁN PACIGOVCI
dopisovatelia z Krempach

MILÁ REDAKCIA ŽIVOT, pri príležitosti 20. výročia existencie časopisu Život želám celému redakčnému kolektívu veľa úspechov v práci, v šírení kultúry na stránkach našho časopisu.

Šéfredaktorovi Života Adamovi Chalupcovovi zasielame želania dobrého zdravia a veľa úspechov tak v redakčnej práci, ako aj v osobnom živote. Dúfame, že pod Vašim vedením Život bude nám slúžiť ešte dlho.

Za výbor MS KSČaS
v Krempachoch
FRANTIŠEK KOVALČÍK

ROK 1978 JE O TO VÝZNAMNEJŠÍ pre mňa a pre všetkých členov našej Spoločnosti v Tribši, že v júni uplyva 20. výročie zrodu nás Život.

Dobré sa pamäťam, akou významnou udalosťou bolo pre nás, krajanov v Tribši, keď sme dostali do rúk prvé číslo Života a ako sme sa tešili, že máme časopis v materinskej reči. Tešíme sa na každé číslo.

Život je nám priateľom, radi nám v rôznych záležitostach, vždy si nájdeme chvíliku, aby sme si ho prečítali, aj keď je na gázdrovstve najviac práce.

Musíme zdôrazniť, že Život je veľmi zaujímavý, prináša politické aktuality tak z Poľska, ako aj z Československa a zo sveta, kultúrne príspevky a humor.

Na záver dovolte, aby som Vám podával za tie chvíle, počas ktorých prosídličtvom Života mám styky s krajanmi.

Vážený kolektív redakcie, želám Vám veľa úspechov vo Vašej práci, veľa stálych a dobrých dopisovatelia a veľa vďačných čitateľov. Želám Vám aj to, aby ste mohli písat stále viacé článkov o mieri na celom svete, aby sme už nikdy ani naše deti nepoznali hrôzy vojny.

Za výbor MS KSČaS
v Tribši
ANDREJ VAKSMANSKY
predseda

PRED DVACETI LETY vyšlo číslo Života, jediného měsíčníku v Poľsku, ktorý se zabývá otázkami české a slovenské národnostní menšiny.

Jménem všech členů miestnej skupiny KSČaS v Kucově zasílám redakčnému kolektívu u príležitosti jubilea srdečná blahožérání.

Děkujeme za dosavadní práci vynaloženou na zachování národní kultury a tradice, za ukázání krás a úspěchů vlasti našich předků a také za iniciativu a společenské angažování pro budování stále šťastnejší Polské lidové republiky.

Přejeme redakci, aby svými články a činností byla úzce spjatá se životem, úspěchy, starostmi a tužbami jednotlivých miestnych skupin, těch větších i těch dole malých, rozhozených po celém Poľsku. Všem pracovníkům redakce přejeme mnoho pracovních úspěchů a osobního štěstí.

Za výbor miestnej skupiny KSČaS
v Kucově
EDMUND POSPIŠIL, předseda

Obálka prvého čísla Života, ktoré vyšlo 15. júna roku 1958.

via, šťastia a čo je najdôležitejšie, čím najviac odberateľov a predplatiteľov.

Drahá redakcia, naši krajania by si želi, aby Život dostávali pravidelne, lebo každý z nás sa môže z neho niečo nové dozvedieť a čo je dôležité — v materinom jazyku.

Dakujeme ľudovému Poľsku, že vydáva nás časopis v rodnej reči.

Zdravíme všetkých v redakcii našim krajským pozdravom.

Za výbor Miestnej skupiny
v Novej Belej
JÁN GRONKA — predsedu

želám nášmu časopisu, aby nadalej ostal medzi nami taký mladý.

JOZEF KRAVONTKA
predseda MS KSČaS v Nižných Lapšoch

KED SA DÍVAM Z PERSPEKTÍVY týchto dvadsaťročí na celú pôsobnosť našej Spoločnosti, život našich rodín a všetkých krajanov, starších a mladších — neviem si ich ani predstaviť bez našho časopisu. Sprevádzal nás vždy a v sade v našich radostach a starostiah, ukazoval, ako efektívnejšie pracovať a krajšie žiť. Vďaka Životu zvýšila sa medzi krajanmi a najmä mládežou znalosť slovenského jazyka, oživila na našich obciach staré zvyky, na ktoré by sa pomaly zabudlo. Preto nie div, že keď sa Život opozdi čo i len pár dní, každý čitateľ pocítuje jeho nedostatok, každý netrpezlivovo naň čaká.

Na záver dovolujem si vyjadriť želanie všetkých čitateľov v Kacvina, aby Život nadalej tak citlivou reagoval na naše problémy a prichádzal k nám systematickejšie ako doteraz.

K 20. výročiu prajem Vám veľa zdaru a úspechov v práci a mnoho krásnych i radostných dní v osobnom živote.

JÁN KUBASEK
predseda MS KSČaS v Kacvine

DNE 15. ČERVENA letošného roku uplynne dvacet let od vydania prvého čísla časopisu Život. Za ta leta Život zdomáčneil v krajskom prostredí a zakořenil sa v našich srdciach. Je to časopis zajímavý a poučný, každé číslo hned prolistuje a pak priečtu od prvého do poslednej stránky. Vážim si dvacetileté práce redakčného kolektívu a srdečne mu prežijem, aby dopisovatelia z krajských skupín zasílali stále viac zajímavých príspievkov, aby spolu práce s nimi byla stále plodnejšia.

Redakcia krajského časopisu prežije k významnému výročiu vše najlepšie a ještě mnoho ďalších úspešných dvaciatok.

WACŁAW LUŚCIŃSKI
dopisovatel ze Zelova

VÁZENÁ REDAKCIA ŽIVOT, pri príležitosti 20. výročia našho časopisu by som chcel spomenúť roky, kedy sme naň čakali. Už od založenia našej miestnej skupiny a vôbec od založenia krajskej organizácie, sa na schôdzach rozprávalo aj o tom, aby Spoločnosť mala svoj tlačový orgán. Preto sme boli tak veľmi rádi, keď sme dostali prvé číslo krajského Života, ešte rozmoženejšie na ormigu. Potom som sa so Životom stretol v auguste 1958, keď mi podpredseda miestnej skupiny dal do rúk júnové číslo. A odvtedy až podnes odoberám v poradí všetky čísla. To znamená, že som predplatiteľom a čitateľom našho časopisu od prvého čísla.

Nemôžem si predstaviť našu Spoločnosť bez krajského slova, ktoré nám prináša nás Život. Radi, pomáha a informuje našich krajanov o organizačnej a kultúrnej práci, o živote a činnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

VOJTECH PIVOVARČÍK
Kacvin

PRI PRÍLEŽITOSTI 20. VÝROČIA ŽIVOTA srdečne pozdravujem redakciu, všetkých pracovníkov a najmä šéfredak-

MIESTNE SKUPINY V KULTÚRNOM DIANI

JÁN ŠPERNOGA

V NOVEJ BELEJ

Prvým podujatím jarnej sezóny boli dve predstavenia známej hry Jozefa Hollého KUBO, ktoré zahrali v Novej Belej 15. a 16. apríla tr. ochotníci tamšieho divadelného krúžku MS KSCaS. Hru nacvičil predseda miestnej skupiny v Novej Belej kr. Ján Gronka za spoluúčasť predseda KOV KSCaS na Spiši kr. Františka Kurnáta.

O predstavenia novobelanských divadelníkov, ktorí patria dnes k najaktívnejším ochočníckym krúžkom našej Spoločnosti, bol v tejto obci, a nielen tam, nebyvalý záujem. Už dávno predtým, počas dlhého nacvičovania, sa mnohí krajania pýtali na dátum premiéry, ba vlastne bežne sledovali prípravy k vystúpeniam. Konečne nadišla táto dlho očakávaná chvíľa. Očakávaná nedôčkavo, a tak nie div, že klubovňa, kde sa konali predstavenia bola nabitá do posledného miesta.

Obe predstavenia otvoril predseda KOV KSCaS na Spiši, kr. František Kurnát, ktorý za veľkého aplauzu oboznámil zhromaždených s jubileom časopisu Život a zdôraznil jeho význam v našom celokrajanskom kultúrnom a organizačnom dianí.

Novobelanskí ochotníci si tentoraz vybrali veľmi náročnú hru, najmä preto, že vyžaduje početné herecké obsadenie (16 osôb), čo v skromných podmienkach tamšej klubovne KSCaS mimořiadne stáže hru. Preto tým väčšie užnanie patri organizátorom a režisérom predstavenia, že dokázali nájsť a nacvičiť tak veľkú skupinu ochotníkov, že sa na novobelanskej „minisícene“ vedeli vyhnúť, zdalo by sa, nevyhnutnej tlačenici, čím pripravili krajanom milé prekvapenie a poskytli im pekný kultúrny zážitok.

Hra čerpá námet z dedinského prostredia. Ukazuje, ako honba za majetkom prevracia hore nohami prirodzené ľudské vzťahy. Práve majetok je tu prekážkou v láske chudobného mládežca Paľka k dcere bohatej vdove Aničke, ktorú nútia vydáť sa za syna bohatého gazdu — nemotorného, nahľuplého Kubu. Okolo týchto postáv sa vyvíja dej celej hry, v ktorom sa striedajú motívy komické, ale aj tragicke.

Novobelania zahrali s chuťou. Pohybovali sa na scéne prirodzenie, mali isté, skoro profesionálne vystupovanie, nestrojenú mimiku, výraznú gestikuláciu, ale bez zbytočnej teatrálnosti. Dobre ovládali text, väčšina hovorila čistou, zvučnou slovenčinou, aj keď niekedy príliš ticho, čoho sa treba v budúcnosti vyvarovať. Vžili sa do svojich úloh, ich hra bola živá, dynamická a postavy, ktoré stvárnili — plne presvedčivé. A hoci profesionálny kritik by mal k novobelanskej inscenácii iste hodne pripomienok, jednako fakt, že si s hrou všobe poradili a predvieďli ju bez akékoľvek odbornej prípravy si zaslúži uznanie.

Úlohu bohatého gazdu Martína Bečela zahral celkom pekne Jozef Majerčák, jeho ženu Annu — Mária Brodovská a ich syna Kubu — František Lojek, ktorého dôvtipná hra zakaždým vyzvolávala v hľadisku vlnu veselosti a burlivé ovácie. Dobrý výkon podala Anna Galušová ako bohatá vdova Košarička a Mária Petrášková v úlohe jej dcere Aničky. Zdá sa, že si obe novobelanské ochotníčky veľmi oblúbili postavy vdôv a ich dcér, keďže v podobných úlohách sme ich videli hrať aj vlni na predstavení Tajovského hry Ženský zákon. Páčila sa taktiež hra Jána Cervasa (gazda Štefan), Jána Majerčáka (Paľo), Jána Chalupku (vdovec Lovecký) a najmä Anny Bendikovej v úlohe všeprítomnej, dotieravej Cigánky Dory, ktorej živá hra, plná komiky získala veľký aplauz. Dobre si počinali aj ostatní — Ján Gronka (kapral Mišo), František Chalupka (husár), Anna Dluhá (Marka),

Mária Zarembová (Katka), Mária Šúrková (Zuzka), Ján Kurnát a Julian Dluhý (Palovi kamaráti).

Na záver predstavenia, ktoré sa zhromaždeným mimořiadne páčilo, Anna Dluhá prednesla báseň o Spiši a jeho krásach, napísanú v spiškom nárečí.

V divadelnom krúžku v Novej Belej učinkujú veľmi mladí ochotníci. Sú nadaní a aktívni — mnohí sú zároveň členmi folklórneho súboru miestnej skupiny. Od vlaňajšieho roku, kedy — ako som už spomíнал — hrali Ženský zákon, sa značne zlepšili, získali sebaistotu. Teraz, ako mi naznačili, pôjdú s nacvičenou hrou aj do iných miestnych skupín na Spiši a Orave. Želáme im veľa úspechov.

V NEDECI

V klubovni Miestnej skupiny KSCaS v Nedeci bolo v sobotu 15. apríla veľmi rušno. Cez otvorené obloky počúť raz spev a zase dupot topánok tančiacich mladých ľudí. To je znamenie, že dnu nacvičuje folklórny súbor MS z Nedece. Schádzajú sa pravidelne a usilovne cvičia pod vedením zaslúženej inštruktorky, krajanky Žofie Bogačíkovej, aby sa dobre pripravili k oslavám 20. výročia Života, ktoré miestna skupina Spoločnosti mieni zorganizovať. No nielen k oslavám, ale to členovia súboru prezradili až neskôr.

Spolu s krajanmi z výboru MS sledujem nácvik. Mládež pozorne počúva pokyny inštruktorky, po čom sa ich snaží dôkladne vykonať buďto v tanči alebo speve, závisle na tom, čoho sa týkajú. Opakujú každé číslo programu, niektoré mnohokrát, až ho dokonale zvládnú, vycibria, každý krôčik, pohyb, gesto... Len potom pokračujú ďalej. Všetci sú usmiali, ani naznačili nervozitu či netrpeľivosť. Zrejme radi nacvičujú a práca v súbore im spôsobuje radosť.

Konečne prestávka. Využívam teda príležitosť na rozhovor s členmi súho-

ru. Je ich spolu dvadsať. Veľmi sa tešia, keď sa im venuje pozornosť. Chápu to ako prejav uznania za svoju prácu. Cítia, že sú potrební, a to je už pre nich dôvod k spokojnosti (vid' korespondenciu z Nedece, Život č. 4/78, str. 11). Radi rozprávajú, samozrejme najviac o súbore, svojich priateľoch, úspechoch i neúspechoch, plánoch do budúcnosti:

— Rád učinkujem v súbore — hovorí FRANTIŠEK POJEDINEC — teší ma práca v kolektíve. Učí zodpovednosť, disciplíne, upevňuje priateľstvo. Len jedno by som si želal, aby sme mohli čo najčastejšie vystupovať, aspoň každý mesiac, a nielen u nás.

— Popri súbore rada varim — zdôveruje sa HALINA BOGAČÍKOVÁ — často podľa návodu Života. Keď príde Život, vždy si najprv prečítam Zuzu, vyberiem nejaký recept a hned sa to pokúšam uvariť či upiecť. Nechcem sa chváliť, ale všetkym doma to chutí. Čítaním Života som sa vlastne naučila slovenský jazyk.

HELENA GRONSKÁ: — Máme dobrých chlapcov v súbore. Niekedy ich však musíme zhaňať na skúšku. Ale keď už prídu, tančujú ako divi...

ZOFIA BOGAČÍKOVÁ (ml.): — Nasledujeme sme vystupovali tri razy: na Spišskej zime v Nedeci, kde sme obdarili druhé miesto, predtým na janošíkovských oslavách v Terchovej a ešte skôr vo Falštine pre vysokoškolskú mládež. Veľmi sa im páčil násaj program a pozvali nás aj na budúce.

HELENA OLEJARČÍKOVÁ: — Na Spišskej zime som recitovala básen a zúčastnila som sa aj súťaže ľudových vypráváčov. Získala som aj cenu. Na budúce sa pripravím ešte lepšie.

KRISTÍNA MILANIAKOVÁ: — Posledného podujatia som sa nemohla zúčastiť, lebo som bola na svadbe. Škoda. Jedno ma však teší, že nešiel ta ani môj chlapec...

MARIAN GRONSKÝ: — To nie je celkom pravda, lebo nakoniec som tam so súborem predsa len išiel. Ale nech sa teší — dodáva o poznanie tichšie.

ŽIVOTE
POVEDALI:

Týmto číslom začína 21. ročník Života. Za uplynulých 20 rokov svojej existencie sa Život neustále snažil dobre plniť svoje poslanie medzi českými a slovenskými krajanmi v Poľsku, čítat a žiť ich životom, radíť a napomáhať v riešení konkrétnych problémov; spájal celospoločenské úlohy s ich pracovými, spoločenskými, kultúrnymi a osvetovými úlohami, usmerňoval orientáciu o súčasnose svete. Účinne prispieval k rozvoju KSCaS, povzbudzoval a pomáhal rozširovať a prehľadovať jej činnosť, sám vyspel a vyzrel.

Skutočne máme na čo spomínať a čo hodoňať. Avšak jubileum 20. výročia je aj príležitosťou, aby sme sa zahľadeli do budúnosti, v ktorej chceme vám v nám poskytovať radosť z výsledkov našej práce. Veľkou pomocou sú rozhovory s krajanmi o Živote.

AUGUSTÍN ANDRAŠÁK z Jablonky: — Zvláštnu pozornosť venujem vždy článkom o našej Spoločnosti, organizačným a iným. Rád by som viedel obšírejšie rubriky pre mládež a deti, najmä tie najmladšie. Pritom bolo by vari dobré výrazné rozdelenie týchto rubrik na tri časti. Prvá, venovaná žiakom od I. do IV. triedy, potom od V. po terajšiu VIII. tr., ďalej pre stredoškolskú a mimoškolskú mládež. Je to potrebné preto, že školy pravidelné využívajú Život ako pomôcku pri vyučovaní slovenčiny. Tematické rozdelenie by pomohlo učiteľom. Bolo by dobre aj spestriť tieto rubriky. Pre menšie deti viac básičiek, rozprávok — s prevahou historických. Pre staršiu mládež jazykový stĺpok, literatúra, dejiny literatúry a profily tvorcov, sa-mozrejme klasíkov a súčasných, prispôsobené školskému programu. Pre mimoškolskú mládež by malo byť predovšetkým viacé sporťu, v tom aj články prispievajúce k aktivizácii LZS, ako aj pravidelná rubrika prípravujúca k dospelému životu, ktorú časopis prináša sporadicky. Všeobecne treba uverejňovať viac hádaniek, ktoré majú radi aj mladí aj starší.

AUGUSTÍN BRYJA z Vyšných Lapšov: V prvom rade by som chcel tak od srdca zablahoželať nášmu drahému Životu. Všetci veľmi dobre vieme, že nielen informoval o našom krajanom živote na Spiši, Orave či v Zelove, ale takisto bol veľmi dobrým poradcom, a to by som chcel predovšetkým zdôrazniť, aby nám ostal aj naďalej. Podčiarkol by som tiež nevyhnutnosť písť viac o potrebe vyučovania slovenčiny na školách, aby si aj rodičia uvedomili, že je to iba na osoch ich detí, že sa im to v budúnosti celkom iste zíde.

FRANTIŠEK HARKABUZ z Harrabuza: Chceli by sme, aby náš časopis uverejňoval viac snímok z Oravy, Spiša či Zelova. Boli by sme tomu veľmi radi aj preto, že turistika a rekreácia na Orave sa stále rozvíja a snímky v Živote boli by iste dobrou propagáciou krás Oravy a jej krajiniek. Boli by sme tiež veľmi radi keby Život mohol mať tvrdú obálku s farebnými snímkami z Oravy, Spiša

a českých stredísk alebo krajanov z týchto oblastí napr. v krásnych oravských krojoch. Celkom iste by to prispealo k ešte väčšej popularite Života medzi krajanmi.

ALOJZ GALUŠ z Krempach: Život rád čítam a všobe všetko, čo prináša v slovenčine a v češtine. Rád si pozérám aj fotografie, len keby boli kvalitnejšie, lebo niekedy sú tmavé a málo čitateľné.

Mojim kónikom sú súbory, preto rád čítam, ako sa rozvijajú v našej Spoločnosti, kde vystupujú. Sám som kedysi viedol súbor piesní a tancov a divadelný krúžok. Teraz som opäť začal nacvičovať divadelný krúžok a preto by som bol rád, keby na stránkach Života bolo viacero materiálov nápmoených práci s divadelnými krúžkami.

Velmi ma zaujímajú aj správy zo zahraničia a to, čo bolo doteraz v Živote o kozmonautike a vesmíre; chcel by som, aby ste o tom viacej písali.

FRANTIŠEK CHALUPKA z Novej Belej: Všetky články v Živote ma zaujímajú, najmä spomienky o Spoločnosti. Napríklad o prvom zjazde našej Spoločnosti, ktorý sa konal v budove hudobnej školy v Krakove na Basztovej ulici. Rokovali sme tam a rozprávali celé dva dni. Pamätam si prvý Krajanský život, ktorý práve vtedy po prvýkrát vysiel na rozmnožovači, a ktorý podnes mám doma na pamiatku. Ani sme vtedy nečakali, že dosiahneme to, čo dnes máme.

V našom Živote ma najviac zaujímajú články o našej kultúre, ktoré pestujeme a ktorá nás teší. Vychovali sme mladé pokolenie, ktoré pokračuje v našej práci a chce, aby čo najdlhšie čerpalo z výsledkov našej činnosti v časopise, Spoločnosti. Chceme tiež, aby sa vyučovanie slovenčiny

na školách rozširovalo, aby stúpala úroveň vyučovania a preto si myslím, že Život by sa mal ešte viac zaujímať o naše školy.

Treba tiež v Živote písat obšírejšie o práci v miestnych skupinách o tom, ako sa starajú o rozširovanie vyučovania slovenčiny.

MÁRIA CHOVCOVÁ z Podsrnia: Chcela by som, aby v Živote bolo viac článkov o otázkach, ktoré nás zaujímajú. To znamená viac o práci našich miestnych skupín, o našich veciach a o našich schôdzach. Veľmi ráda čítam rozprávky a o varení. V Živote je všetko, čo radi čítame v Podsrni.

JÁN KOVALÍK z Dolnej Zubrice: Keď sa mi už Život podarí dostať, lebo pošta mi ho nie vždy doručuje, najprv si prezriem také články, ako Stáva sa aj takto... Je to zaujímavé pre mňa, ale aj pre mnohých iných krajanov. Potom si pozérám humor a za tým čo pišu naši krajania z Oravy alebo zo Spiša, ako žijú a ako sa majú. To ma najviac zaujíma.

Ale priznám sa vám, že kym si neprečítam o hradoch, ani spať nejdem. Pútajú ma články o republike, ako sa tam ľudia majú. Ale prial by som si, aby v Živote bolo viac o našich krajanoch vo svete, o ďalekých, zamorských krajinách, zvieratách, podnebí atď. Nielen ja, ale aj iní krajania sú to veľmi zvedaví.

Teraz o rozprávkach. Radi čítame také, ako napríklad o Jánošíkovi. Za týmito číslami naši chlapci behali po dedinách, aby si ju mohli prečítať.

Zaujímajú ma aj články o vesmíre, predovšetkým také — aké sme napríklad čítili v Živote, že vo vesmíre bol už československý kozmonaut Vladimír Remek, ktorý letel spolu so svojim sovietskym kolegom Alexejom Gubarevom, a predtým bol už na americkej kozmickej lodi iný kozmonaut

**BOLO TO PRÁVE V DŇOCH
20. VÝROČIA ZRODU REDAKCIE ŽIVOTA, KTORÁ VZNIKLA 15. APRÍLA R. 1958.**

ANDREJ NOVÁK: — Veľmi sa teším, keď Život o nás píše. Vždy si dôkladne prezriem každé číslo a vyberám všetko, čo je zaujímavé. Mal som veľkú radosť, keď som v jednom z vlaňajších čísel našiel svoju fotografiu.

EMIL IVANČAK: — Do súboru som sa dostal náhodne. Začas som nacvičoval, ale potom ma prešla chuť a prestal som chodiť. Keď sa o tom doma dozvedeli, mamka len nohou dupla, a hned som sa ocitol opäť v súbore. Dnes sa tomu teším.

JÁN BOGAČÍK: — Chcel by som vystúpiť na Detve. Mám vynikajúcu tanečnicu, práve ona ma pritiahalu do súboru (H. Olejarčíková, okrem ktorej vraj sveta nevidí — J.S.).

Tolko členovia nedeckého folklórneho súboru. Ako všetci mladí ludia sú veselí a radi žartujú, ale k činnosti v súbore pristupujú mimoriadne vážne. Dievčatá, vychýrené krásavice, sa už začínajú hniedziť, chceli by pokračovať v skúške. Chlapci sú tentoraz zhovievajší, neponáhlajú sa. Všetci majú pekné, hlboké hlasy. Keď zaspievajú, tú svoju nedeckú, akoby naznel hlas organa, každého za srdce chytá. A keďže sú ambiciozni a usilovní, majú všetky predpoklady zápoliť o meno najlepšieho súboru našej Spoločnosti.

S uznaním sa o nich vyjadruje aj vedúca súboru, krajančka **ZOFIA BOGAČÍKOVÁ**. — So súbormi v Nedeci pracujem už skoro tridsať rokov, ale vari nikdy som nemala taký zohraný kolektív, ako teraz. Cítim sa ako jedna veľká rodina a na každého člena tejto rodiny sa možno spolahnúť. Chlapci sú dokonca pilnejší ako dievčence. Súvisí to aj s tým, že niektoré chodia do škôl, takže častejšie nácviky sú pre ne značnou zaťažou. No ale na všetko je rada. Ako už ktorí spomenuli, máme pred sebou ešte jeden cieľ. Nikdy sme totiž neboli na Detve. Preto chceme na prehliadke súborov KSČaS obstat čo najlepšie, aby sme sa dostali na toto nádherné podujatie na Slovensku.

Verím, že sa nedeckému súboru splní táto túžba a Život mu k tomu želá mnoho zdaru.

slovenského pôvodu, o čom taktiež písal Život. Chcel by som, aby v Živote bolo viac článkov s touto tematikou.

JOZEF KRIŠÍK z Vyšných Lapšov: Všetky články v Živote sú pútavé a potrebné. Ako rolníka ma najviac zaujímajú polnohospodárske rubriky a rady zverolekára a právnika o polnohospodárskych otázkach, prírodné zaujímavosti a články o počasi. Mám rad aj humor, Stáva sa a takto... a politické aktuality a informácie. Veľmi ma zaujíma Slovník Života, ktorý pozorne čítam a vždy sa z neho čosi naučím, lebo ako sa hovorí, človek sa stále učí. Bol by som rád, keby toto všetko bolo v Živote aj v budúcnosti.

Pre nás, krajanov, vznik Života je historickou udalosťou a jeho existencia je dôležitá pre Spoločnosť. Blahoželám nášmu časopisu a predovšetkým všetkým pracovníkom redakcie a nášmu šéfredaktorovi a prajem veľa ďalších úspechov v pôsobení pre krajanov a šťastia v súkromnom živote. Želám vám, aby sa Život ešte lepšie rozvíjal, ale aj rýchlejšie prichádzal do našich domov.

ANNA KRIŠTOFKOVÁ z Krempach: Pretože som mladá, najradšej čítam všetko čo je pre mladých. V Živote sú zaujímavé články a foto-hádanky, ako aj psychozábavy, pri ktorých sa často zasmiejeme, ale možno, že sa nad nimi aj vážne zamyslíme... Rada čítam stránku pre ženy, sú tam módnne novinky, podľa ktorých si môžeme aj samy niečo ušít. Zaujímajú ma tie stránky časopisu, na ktorých naši krajania z Krempach alebo vôbec zo Spiša, Oravy alebo zo Zelova píšu o tom, čo sa deje v ich dedinách a v KSČaS.

FRANTIŠEK KURNÁT z Novej Belej: Nás časopis plní dôležitú úlohu v krajančkom hnutí. Veľmi nás teší, že oslavujeme 20. výročie nášho Života.

Novobelskí ochotníci: Jozef Majerčák (ako richtár Bečela) a Ján Kurnát (Jurko).

Pred klubovňou MS si novobelskí di-váci dlho vymieňali dojmy z predsta-venia.

Folklórny súbor MS KSČaS v Nedeci

Krajania si ho veľmi väžia a radi ho čítajú, lebo Život nás učí a vzdeláva. Sme radi tomu, keď počujeme, že náš časopis radi čítajú aj v cudzine a že tam žijúci krajania netrpezlivu čaka-jú každé číslo, lebo sú zvedaví na to, čo je u nás nové.

V Živote ma zaujíma pochopiteľne všetko, a to preto, že je to náš časopis, ktorý nám pomáha. Najzaujímavejšie sú pre mňa články o práci súborov, historické spomienky a správy z Československa a zo zahraničia. Dobré a dôležité sú aj rady pre rolníkov.

Často medzi krajanmi hovoríme, že bolo by dobré, keby Život uverejňoval, tak ako volákedy, ľudové piesne a noty, aby tí, čo vedia hrať, mali si z čoho zahrať a zaspievať. Sám som mu-zikant a viem, že je to potrebné. My-silmu tu predovšetkým na piesne z našich dediniek, ktoré kedysi spievali naši starí rodičia. Bolo by užitočné uverejňovať ich v Živote, aby znova ozili a aby mladí ich vedeli zaspievať. Noty potrebujeme preto, aby sme ich vede-li zahrať či na husliach, na trúbke alebo na harmonike. Veľmi by nám to pomohlo v našej kultúrnej práci.

LÝDIA MŠALOVÁ z Hornej Zubri- ce: Život je pre mňa všetkým, to zna-mená, že od začiatku do konca ma všetko zaujímava. Všetko mám ráda. Zaujíma ma aj politika, avšak chcela by som prečítať niečo o maliarstve u nás a v Československu, ako sa vyvíja, akými smermi atď. aj s ilustráciami. Na tom by mi najviac záležalo. My-silmu tu aj o sochárstve a vôbec o výtvarnom umení.

MICHAL NEUPAUER z Nedece: Keď dostanem Život, predovšetkým čí-tam novinky zo Spiša a Oravy, čo je tam dnes nového. Zaujímajú má aj staré slovenské zvyky a ľudové tra-dície, ako aj to, čo je nové na Slovensku. Zaujímavé sú pre mňa poviedky,

ale aj rôzne zaujímavosti zo sveta, rád si prečítam polnohospodársku stránku a podobné články. Len, aby sme Život pravidelne dostávali.

JAN NOVÁK ze Zelova: Nám, zelovským Čechům, by velice záleželo na tom, aby byly v Živote uverejňo-vány články z doktorskej práce Zbignie-wa Tobjańského o Česích v Poľsku. Soudíme, že by tato zaujímavá téma-tika tak byla zpřístupněna širší čtenář-ské obci jak krajančeké, tak i v ČSSR.

V Živote čtu všechno, od první do poslední stránky. Nic nevynechám. Za-jímá mne vše, co píšete o nás, ale i o Oravě a Spiši.

ALOJZ ŠPERLÁK z Jablonky: Naj-radšej čítam stránky zo života našich krajanov, o Československu, ako sa rozvíja, čo sa mení. Zaujímajú ma články, o školstve, o tom, čo Spoločnosť robí pre rozvoj tohto školstva a naposledy ma zaujímali spomienky spojené s tridsiatim výročím založenia Spoločnosti. Rád by som čítal ešte viac o našich mestských skupinách, aké bo-li schôdze alebo budú, o čom sa na nich rokovalo, aké majú pracovné plány a ako ich realizujú. Myslim si tiež, že by bolo žiaduce, aby na stránky časopisu častejšie zavítali iné krajinu.

Veľmi dobré sú rady Života, najmä zverolekára, zaujímajú všetkých, ktorí majú gazdovstvá a pomáhajú im liečiť zvieratá. Radi by sme opäť uvítali rady lekára. Čo sa týka rát právnicka, zaujíma nás to všetko, čo je spoje-né so starobními a invalidnými dô-chodkami pre rolníkov. Treba ľuďom vysvetlovať predovšetkým predpisy o starobných dôchodkoch, aby to každý dobre rozumel, lebo v gmine to ne-vedia vždy dobre vysvetliť a niekedy je ďaleko z obce na gminný úrad, pritom predpisy sú pomerne kompli-kované. Bolo by treba, aby sa Život obrátil na krajanov s výzvou, aby písali o všetkých problémoch, ktorí sú dobre nerozumejú, aby okrem rady v Živote,

mohli dostať plnú odpoveď listom najmä preto, že každý prípad môže byť iný.

To isté platí aj pre súčasné stavebné predpisy na vidieku, týkajúce sa výs-tavby obytných domov a hospodár-ských stavieb. Naposledy máme veľa nejasnosti so stavobu maštali.

MÁRIA ZIEMBOVÁ z Krakova: Mám rada Zuzku. Avšak zdá sa mi, že mnohé recepty sú neaktuálne, lebo nemožno všetko kúpiť, čo je potrebné k vareniu podľa nich. Ako potom možno variť? Uverejňujte iba také recep-ty, aby všetky zložky na varenie bolo možno bez ťažkostí kúpiť v obchode a vtedy budeme mať z nich osoh. Pritom sa ale nazdávam, že túto rubriku by bolo treba rozšíriť.

Myslim si, že na stránke venovanej ženám bolo by treba rozšíriť rady pre domácnosť a predovšetkým osobne pre ženy na vidieku. Uverejňovať kozmetické porady, vhodné pre ne. Myslim, že aj na vidieku by ženy mali venovať väčšiu starostlivosť svojmu zovnajšku a to nielen vtedy, keď sú mladé, ale aj keď sú už vydaté. Mno-hé sa totiž nazdávajú, že po vydaji sa už o seba nemusia staráť, že sa už ne-musia páčiť. Ved ženy, popri svojej práci, starostlivosť o domácnosť a rodinu, mali by si predsa nájsť trochu času aj pre seba.

Všeobecne musíme povedať, že Život nie je jednostranný, ale piše o rôznych záležistościach, týkajúcich sa predovšetkým našich krajanov. Oboznamuje s dôležitými politickými udalosťami, uverejňuje správy a aktualitu zo sveta a iné materiály. Tak sa mi zdá, že Život stručne prináša všetko, že keby aj naši krajania nečítali žiadne iné noviny, mali by na základe článkov prečítaných v Živote názor na svet, v ktorom žijú, a vôbec prehľad o celom svete.

Aj slovník Života je veľmi dobrý. Každý, kto ho bude sledovať mesiac za mesiacom, môže sa z neho vela naučiť a určite mu to pomôže v živote.

ÚVER — PRÍLEŽITOSŤ PRE ODVÁŽNYCH

Ešte nemáme takú situáciu, že rolník plati šekom v miestnom obchode GS alebo poštovému doručiteľovi za predplatné Života. Dokonca aj za väčší nákup sa platí v hotovosti. Tu však neznamená, že v ekonomickej živote vidieka banka nedohráva už dôležitú úlohu. Družstevná banka existuje v každej gmine nie je na tejto etape tajomnou a nedostupnou inštitúciou. Plní rad praktických funkcií, z ktorých najvšeobecnejšou sú úvery pre súkromne hospodáriacich rolníkov.

Minulý rok tieto banky poskytli úvery na výške 43 miliárd zlát. Ako vyzerali tieto úvery? Tri štvrtiny tejto sumy tvorili prevádzkové úvery. Roľníci vedia, že tieto úvery poskytujú prostriedky na nákup minerálnych hnojiv, semien, prostredkov na ochranu rastlín, chovných zvierat a iné podobné náklady vyplývajúce hlavne z kontraktačných a kooperačných zmlúv. Sú to úvery výhodné pre rolníkov, lebo čas ich splácania je prispôsobený konkrétnemu výrobnemu cyklu, ktorý tieto úvery podporujú. Niektoré formy úverov sú mimoriadne atraktívne (nízke zúročenie, častočne odpisanie). Spomeňme tunu úver na nákup dojnic či prasník. Je zúročený len vo výške 1,2%. Ak roľník splní určité podmienky napr. predá 2 000 litrov mlieka od kúpenej kravy, alebo odchová na svojom gazdovstve celý vrh prasiat od kúpenej prasnice — odpíše sa mu 35% nákupnej ceny.

Ako vyplýva z analýz, pomoc vo forme úverov ide predovšetkým na veľké gazdovstvá — ktoré sa špecializujú v konkrétnej produkcií — najmä na účely inventárskej výstavby. Napríklad pri výstavbe maštale pre dojnice s určitými parametrami, úver dosahuje 75% nákladov. Jeho splácanie je rozložené na tridsať rokov, so štvorročnou karenciou a 2% ročných úrokov. Čiastočne sa odpisuje úver napr. špecialistickým gazdovstvám vo výške 35 percent, ostatným 25 percent. Veľmi dobré úverové podmienky získavajú tí,

ktorí chceu založiť nové gazdovstvo a patrie ho vybaviť.

V každej družstevnej banke možno získať podrobnejšie informácie. Uvedené príklady zobrazujú smer polnohospodárskej politiky realizovanej bankami, ktorá výdatne podporuje gazdovstvá s predpokladmi vysokej produkcie na trhu. Kapitál poskytnutý majetkoví takého gazdovstva, inakšie povedané konkrétna úverová peňažná pomoc dáva roľníkovi príležitosť rýchleho rozvoja, zvyšuje jeho príjmy a upevňuje naše potravinárske hospodárstvo.

Zadlženosť nášho vidieka nie je veľká. Rovná sa zhruba iba štvormesačnej predanej produkcii. Konkrétna zadlženie jedného hektára v špecialistickej gazdovstvach presahuje 15 000 zlátov a v ostatných — 5 000 zl. To však neznamená, že rolníci sa boja úverov. Častejšie sa boja rizika spojeného s jeho využitím. Najmä preto, že informácie o úverových možnostiach nie sú vždy spojené s radou o jeho náležitom využití, s dobrou pomocou polnohospodárskych služieb v procese rozvíjania produkcie pomocou úverových prostriedkov.

Okrem úverov sa družstevné banky zaobrajú predajom štátnych polnohospodárskych nehnutelností, stavebných pozemkov, spolupôsobia v obratoch pôdu v gminách, robia peňažné vyučovania, ako aj ich kontroly. Plánuje sa odovzdávať družstevným bankám všetky záležitosti spojené s obratom nehnutelnostami, výkupom pôdy, vyhľadávaním kupujúcich, ako aj právne a geodetické otázky, ktoré s tým súvisia, uskutočňovanie odhadov, užatváranie zmlúv a poskytovanie aj na tento účel úverovej pomoci. Takéto komplexné vybavovanie neraď velmi zložitých otázk odbytu alebo nákupu nehnutelnosti zdôrazní družstevný charakter banky, ktoréj úlohou sú všestranné služby a pomoc roľníkom.

MB

JÚN

Jún chladný — december hladný, hovorí ľudové príslovie. Avšak tento rok jún by mal byť teplý, s veľkými horúčavami. Len niektoré dni môžu byť chladné, ale tie nebudú rozhodovať o júnovom počasi. Nasvedčujú tomu určité analógie, lebo po studenom marci a chladnej jari je jún najčastejšie teplý a dobré slúži roľníkovi.

Jún je tiež mesiacom bûrok, niekedy prehánok s krupobitím a popri slnečných máva aj dňu so stálymi dažďami.

A tam, kde sú búrkы, sú aj silné vetre, podľa ktorých mnogi skúseni ľudia vedia predvídať vývoj počasia v najbližších dňoch pre svoje okolie, o čom sme písali v máji. Tu ešte poznáme, že keď sa vietor po pokojnej noci cez deň postupne zosilňuje a navečer znova oslabne, pekné počasie sa ešte udrží. Aj keď je v noci bezvetrie a po východe slnka cítiť vánok, ktorý sa okolo poludnia trochu zosilňuje a večer znova ochabuje, je to znamenie stáleho pekného počasia. Pekné počasie býva aj vtedy, keď sa cez deň vietor točí za slnkom (t.j. vanie približne z toho smeru, kde sa nachádza slnko — ráno od východu, na poludnie z juhu a večer od západu).

Po dlhotrvajcom vetre prichádza obyčajne dážď. V lete morský vietor z Atlantického oceánu vyvoláva prudké zrážky búrkového razu a ochladenie. Aj keď sa po daždi objaví slnko a za bezvetria prudko páli, možno čoskoro očakávať ďalší dážď alebo búrku.

Druhým dôležitým príznakom, podľa ktorého dá sa predvídať počasie, je pozorovanie oblačnosti, lebo niektoré oblačky sú znamením stálosti počasia, iné zase naznačujú bližiacu sa zmene. Napríklad, keď v lete za pekného počasia už predpoludním vzniká typická kopovitá oblačnosť, ktorá sa na večer postupne rozplýva, je to znamením ustáleneho počasia. Keď sa však táto kopovitá oblačnosť rozšíriuje viacej do výšky ako do šírky, možno v tento deň očakávať blízkú búrku. Niekoľko popoluďajšie búrky dá sa pozorovať už ráno, a to vtedy, keď z plochých

oblačných vrstiev, vyrostá niekoľko malých zvláštnych hlavic — podobných vežičkám, ktoré sa krátko po svojom vzniku rozplynú. Práve z týchto oblakov sa v ďalších hodinách vytvorí mohutná kopovitá oblačnosť, ktorá sa premieňa v búrkové oblaky.

Príznakov predpovedajúcich miestne počasie je viac. Patrí k nim tlak vzduchu, ktorého zmeny súvisia so zmenou poveternosti, ako aj iné optické javy napr. zore. Taktiež podľa vlhkosti, hmlí, dymu, rosy, blýskania a slnečného i mesačného kolesa dá sa predpovedať počasie. Dokonca aj podľa zvláštneho chovania sa vtákov a zvierat alebo rosy a ovlnutia kameňov či počuteľnosť zvukov sa skúseni ľudia snažia určiť počasie, ale o tom inak.

Tu chceme ešte obrátiť pozornosť našich čitateľov na zvláštny jav v našej slnečnej sústave, ktorý nás čaká o štyri roky a má miesto iba každých 180 rokov. Je to postavenie v jednom rade planét našej slnečnej sústavy, teda Merkúra, Venuše, Marsa, Jupitera, Saturna, Uránu, Neptúna, Pluta a súmrejme Zeme.

Presúvanie týchto planét sa začalo tento rok a bude trvať do leta 1982, keď sa všetky planéty najdú v jednej linii po tej istej strane Slnka. Tento jav sa nazýva „Jupiterov efekt“ a hoci sa vyskytuje iba každých 180 rokov, už teraz vyvoláva mnohé diskusie medzi astronómami. Niektorí z nich usudzujú, že takáto poloha planét môže vyvolať zvýšenú sejzmickú aktivitu Zeme a dokonca — ako sa domnievajú v Kalifornii — spôsobiť zemetrasenie podobnej sily, aké postihlo Kaliforniu v roku 1906. Iní však omnoho pokojnejšie hodnotia tento jav. Ale ani oni nevylučujú isté anomálie v systéme pôsobenia planét na našu Zem. Obširnejšie o tom napíšeme v budúcom čísle.

Tuna ešte nahliadnime do ľudových pranostík o júnovom počasi: — Medardová kvapka (8.VI.) štyridsať dní kvapká; — Keď sa Medard rozplače, bude pršať štyridsať dní; — Jún po dáždivom máji, často býva uplakaný; — Od Vita (15.VI.) nechoď do žita; — Keď sa Ján (24.VI.) rozplače a Matka nepritíli, bude takto plakať do svätej Uršuli (25.X.); — Sedem spiacich bratov (27.VI.) akých, sedem dní (tyždňov) takých; — Kedy človek lúky kosí, leda baba dážď vyprosi.

(roz. Mišo)

ZAUJÍMAVOSTI

Iba 0,35 percenta povrchu krajiny zaberajú oblasti, ktoré sú pod právnou ochranou. Systém, ktorý práve teraz vypracovávajú vedci predpokladá, že chránené oblasti budú zahrňovať okolo 20 percent. Sieť krajinárskych parkov sa z terajších štyroch zvýši v roku 2000 na 20 a bude mať plochu pol milión hektárov. Okrem iného tieto parky zahŕňajú Helský poloostrov, Kašubské Svajčiarsko, Tucholské lesy, Świętokrzyské hory, Bieszczady, masív

Sležy, Śniežnika a horu sv. Anny, Lublinské Polesie, okolie Kazimierza a Naleczowa. V týchto oblastiach sa nebude budovať veľké piemyselné závody, mestské aglomerácie ani veľké rekreáčne strediská.

Zvýši sa počet národných parkov. Okrem terajších 13 parkov zaberajúcich plochu 104 000 hektárov, vznikne sedem nových: biebrzański, stołowiński, górczański, magurski, stetin-

sky, mazurský, wigiersky. Celková plocha národných parkov bude mať vyše 3 mln hektárov.

Z JAPONSKA: Stále častejšie počujeme o psoch-detektívach, ale také niečo ešte nebolo. Totiž japonskému genetikovi T. Nikučimu sa podarilo po mnohých pokusoch vypestovať neobvyklé muchy, ktoré sú zbláznene do vône... výbušní a drog. Tieto muchy vedia vycítiť obľúbené vône do-

konca aj v najmenšom množstve. V Kanade sa rozhodli využiť tieto muchy počas colných prehliadok na letiskách.

Z KANADY: Existuje tu rieka Cayuhoga, ktorá ústí do jazera Erie a je zaradená do kategórie hořlavín. Protože v jej blízkosti nesmí zacházať s otevřeným ohněm a je tu také zakázané kouřit. V této rieke je totiž vysoká koncentrace nafty a olejů. Podobně jsou stále víc a víc zamurovány i další rieky, nejen v Amerike, ale i na celém svetu.

Z KALENDÁRA NA — ČERVENEC — JÚL

Drahé čitatelky a vážení čitatelia iste by mi neprečíli, keby som tento článok Rolníckeho kalendára začal obvyklými, všeďnými prípomienkami o tom, čo treba robiť na gazdovstve. Totiž v júni pripadá predsa 20. výročie Života, zaslúženého a váženého časopisu. Nikto nevie lepšie ako Vy, drahí čitatelia, oceňiť zásluhy časopisu, jeho pracovného kolektívu, vedenia a šéfredaktora na poli všeestrannej publicistickej-organizačnej činnosti, ktorú Život vyvíja. Ako dlhočinný spolupracovník, želám Životu, jeho pracovníkom a vedeniu, aby sa nadalej udržiavať a rozvíjať to, čo je tak charakteristické pre tento kolektív — úzke meritórne a ľudské zväzky s čitatelmi, angažovanosť pre riešenie problémov prostredia, dobré vzájomné, zíclivé styky a zväzky s inštitúciami a ľuďmi, s ktorými každodenne redakcia spolupracuje. Zasa čitatelom želám, aby tak ako doteraz a ešte viac mohli považovať časopis za svojho priateľa, ktorý neskame. Som mimoriadne rád, že Život venuje toliku pozornosť polnohospodárstvu a celému komplexu potravinárskeho hospodárstva.

V rubrike rolníckeho poradenstva sa stretávame s čitatelmi už roky. Boli by sme radi, keby naše rady a poznámky poskytvali čitatelom pomoc v zlepšovaní výrobných a ekonomickej výsledkov na ich gazdovstvách.

Polnohospodárska politika v našej krajine zaistuje všetkým sekterom podmienky plného rozvoja. Treba ich jednoducho čo najlepšie využiť.

Najdôležitejšie z celospoločenského hľadiska, ako aj jednotlivých rolníkov je dobré využitie pôdy. Preto má veľký význam aj to, aby vo vojvodstvách, kde nie je rozvinutý socialistický sektor polnohospodárstva, neobrábaná pôda slúžila zväčšovaniu plochy súkromných gazdovstiev. Tento proces uľahčujú nové štátne predpisy o obrate pôdou.

V modernom polnohospodárstve neexistuje iná cesta zväčšovania produkcie ako špecializácia v určitom smere. Špecializácia uľahčuje prácu, znižuje náklady a zvyšuje zisky. Štát vytvára všetky podmienky pre rozvíjanie špecializácie v polnohospodárstve. Tieto gazdovstvá môžu počítať s úverovou pomocou, čiastočným odpisovaním pôžičiek, lepším zásobovaním prostredkami pre polnohospodársku produkciu, učinnejšou odbornou pomocou zo strany polnohospodárskych služieb. V horských a podhorských podmienkach najlepšou špecializáciu môže byť chov, hlavné dobytok. Tento správny smer určujú pripravované v súčasnosti štátne rozhodnutia. Po programovom vyriešení tejto otázky bude nasledovať technické a organizačné zabezpečenie zmeny týchto oblastí na základu chovu zvierat.

Rozširovanie živočisnej produkcie musí sa opierať najmä o vlastné krmoviny. Nemožno nadalej zvyšovať dovoz obilia a krmovín. Rozvoj vlastnej krmoviny novej základnej lepším hospodárením na lúkach a pastiennach, zvýšením areálu pestovania vysokovýnosných krmovinových rastlín, lepšou konzerváciou krmovín má byť základom živočisnej výroby.

Základom je zavedenie lepšej agrotechniky v pestovaní rastlín. Urýchlenie siatia rastlín, sadenia zemiakov, racionalizácia hnojenia a mnoho úkonov tohto druhu — je základnou podmienkou zvýšenia efektivity. Je to podmienka jednoduchá, ktorá si však vyžaduje zdolanie bariér — skôr psychologických ako technických, prekonanie zlyčích tradícií a zdedených zvykov.

Pokrok v polnohospodárstve podporuje technika, ktorá prichádza z priemyslu obsluhujúceho polnohospodárstvo. Priemyselné výrobky a prostriedky zatajia nezabezpečujú rastúce potreby, ale každý rok ich pribúda. Možno očakávať, že technická pomoc polnohospodárstvu v podobe strojov a zariadení, hnojiv a prostredkov na ochranu rastlín, stavebných materiálov atď sa v najbližších rokoch značne zvýší.

Veľký význam má zavedenie dôchodkového systému pre rolníkov. Rozvojom produkcie a predaja štátu polnohospodárskych produktov si rolnici môžu zabezpečiť starobný dôchodok v patričnej výške. Ako výplýva z evidencie, mnohí rolnici nepredávajú štátu také množstvo produktov, aby ziskali základ pre obdržanie starobného dôchodku. Mali by sa nad tým zamyslieť. Každý rolník má možnosť zaistiť si starobný dôchodok.

Tolko uvažovaní v jubilejnem čísle Života. Zdôrazňujem ich optimistickú výrečnosť pre rolníkov.

Mgr. inž. STANISLAW DEC

V RODINNOM KRUHU ŽIVOTA

Býva už zvykom, že ani jedny oslav sa nezaobídu bez prípitku. Pre nás tým skôr, že ide o rozlúčku s dvadsiatimi rokmi ŽIVOTA a zvítanie sa s novým 21. ročníkom.

Mnohí z Vás, krajanky a krajania, boli ste pri jeho zdrode — bolo to práve 15. júna 1958, kedy výšlo prvé číslo. Všetci ste najlepšími priateľmi Života.

V tomto našom rodinnom kruhu vysoko dvihame za Vás čašu so šlachetným vínom, o ktorom Platon hovoríval, že sa ho najviac patrí piť počas veľkého sviatku a Plutarchos pripomínal, že do prasknutých nádob sa víno nenalieva...

Vypime aj pohár zlatistého, bieleho alebo rubinového vína za Život v jeho jubilejný deň.

O víne však pojednávali nie len dávni filozofia a básnici. Už od nepamäti sa používa ako základná látka mnohých liečiv. Vo víne pôsobí liečivo predovšetkým glukóza. Je samozrejme, že ide o víno prírodné, vyrábané prirodzeným spôsobom bez prísad. Obsahuje len málo vitamínu A, ale značné množstvo vitamínu B, železo je v ňom v najpriatelnnejšej forme. Dokázalo sa, že víno je v malých dávkach dobrým uklidňujúcim prostriedkom a je dokonca vhodnejšie ako celý rad práškov. Mierni aj nervové napätia a pocit hladu — môže teda pomáhať aj pri odtučňovaní. Obsahuje aj enzymy, ktoré pôsobia dobre aj pri niektorých žaludočných chorobách.

Pamäťajme však, že už v starovekom Ríme sa zisťovalo bozkaním, či vôňa neprezra-

dí nadmerné množstvo vypitýho vína. Preto pime opatrne!

Z AMOROVY LOUČKY

Mluvite-li se ženou, naslouchajte predevším tomu, co vám říká očima. (O. Březina)

Venuše, dobrá a krásná paní, byla bohyňa lásky. Júnno, hrozná megera, bohyňa manželství. Vždy byly záprisáhlými nepřítelkyněmi. (Swift)

S ženou nežertuj!... V lásce i v hněvu, co myslí, neuhodne nikdo; co učini, nikdo neví. (A. Fredro)

60-krát denne telefonoval istý zaľúbený Japonec objektu svojich citov. Ale jeho milovaná nemala pochopenie ani vôleu na ľubostné rozhovory, bola totiž šťastnou manželkou. Po vyše dvoch rokoch a skoro 50 000 telefonátoch predvolali zaľúbeného na súd.

ZVLÁŠTNE SPRAVODAJSTVO ŽIVOTA

Z INDIE: Existuje tuna mesto, o ktorom tlač píše, ako o raji žien. Totiž všetky majú po 3 — 4 mužov, ktorí sa zaoberajú domácnosťou. Keď niektorý z nich upadne do nemilosti, zatváraju ho v miestnom brahmanskom kláštore. A my? — máme iba jedného a aj ten sa najčastejšie obracia k domácnosti chrbtom...

Z OSTROVA MAN: Na tomto ostrově, ležiacim medzi Anglií a Irskom, se do dneška trestají mladí pachatele od 14 do 20 let výpraskem.

Provádí ho policejní strážník zvláštní rákoskou na holou zadnú časť tela. Nejvyšší výmer trestu čini 12 úderů.

31 tisíc dospelých obyvateľov ostrova (celkem 45 tisíc obyvateľov) podepsalo petici, v níž žiadají zrušenie tohto trestu. Bit jemnem práva by se nemelo, ačkoliv i u nás by takový výprask mnohemu mládenci prospel.

Z OSTROVA ŽIEN: Mnohé ženy snívajú o matriarcháte. Zatiaľ matriarchát naozaj existuje — na Ostrove žien, nachádzajúcom sa na Karibskom mori, ktorý objavil konkvistador Francisco Hernández de Córdoba v roku 1518. Už vtedy tam bývali len ženy — kňažky bohyne Ajchšel. Mužov, ktorí náhodou prišli na ostrov, skladali na oltári bohyne ako obete. Córdbu a jeho spoločníkov nestretol takýto osud, ale ich mužskí potomkovia boli poslaní na pevninu.

Dnes si už nikto nepamäta bohyňu Ajchšel, ale predsa 90 percent obyvateľstva sú ženy. Majú tunu absolútну moc. Keďže sú známe krásavice, raz do roka prichádzajú tunu muži na veľkú slávlosť, počas ktorej sú „braní do zajatia“. Keď sa sviatok koná, muži sa vracejú domov. Aj chlapci, narodení na ostrove, len čo dospejú, sú posielaní na pevninu. Teda tradícia trvá, hoci muži už nestrácajú život, a krátke zajatie sa im dokonca celkom páči.

ZE SEVERNÍ INDIE: Existuje zde údolie, výstižne pojmenované „Údolie sedmi smrťí“. Opravdu se z neho mälokdo dostal živý. Teprve nedávno bol tento mimořádný přírodní úkaz důkladně prozkoumán na příkaz indické vlády. Expedice indických vědců zjistila, že je to ojedinělá přírodní laboratoř, kde

lze studovať účinky různých jedů. V údolí totiž žije velké množství jedovatých hadů, rostou zde i prudec jedovaté rostliny. Ty vylučují omamné látky, které mohou způsobit pomatení smyslů nebo dokonce smrt člověka. Kromě toho je na dně údolí jezero, z něhož unikají otravné plyny.

Z NSR: Nějaký Bodo T. z Kolína n. Rýnem si usekl prst a poslal ho své milované, aby jí dokázal, jak ji miluje. Po-

strašená divka utíkala s nepravdepodobnou zásiatkou do nemocnice, v níž se záhy ocitol také Bodo T. Bohužel, prst už mu priblížil nemohli, protože pošta zdržela predvolení. Ach, ta pošta...

Z ANGLIE: Starý spor o to, aké pokyny pre výstavbu svojej archy dostal Noe pred biblickou potopou, vyriešili naposledy anglickí vedci, ktorí urobili nový preklad Stáreho zákona. Podľa tejto verzie Noe dostal takýto pokyn: „Vybuduj si archu zo živčného dreva... a urob si ju takto: dĺžka archy nech má 133 metrov, šírka 22 metrov a výška 13 metrov.“

POVEDANÉ, PREČÍTANÉ

Zivot je viac, než vo vás, vo mne, v komkoľvek. (J. Machoň)

Symbol spojenia nášho je reč naša národná, heslo našej vôle života. (L. Štúr)

Konverzácia vyžaduje znalosti, mlčanie kultúru. (Goethe)

Žena je ako ľalia: jemný muž sa jej neodváži dotknúť, ale pride somár a zožerie ju. (La Rochefoucauld)

Keď sa nič nedeje napiš, aby sa o tom rozprávalo. (Cicero)

Aj to najhlbšie more je zložené z kvapiek. (Abcházske príslovie)

HISTORKY ZO ŽIVOTA

V súhlase s anglickým neplianým zákonom manžel mal doteraz právo bit manželku palicou, ale nie hrubšou ako jeho palec, aby „ju naučil poslušnosť“. Apelačný súd vyniesol „historicky“ rozsudok, podľa ktorého nielen manželka, ale aj milenka môže v sebaobrane vyhodiť muža z jeho vlastného bytu, keď na ňu zdvihne palicu hoci aj tenšiu ako palec.

Za trýznenie zvierat uznaли skutok rybára z Gramsfera vo Švédsku, ktorý zbil manželku... kambalou. Súd ho odсудil za použitie ryby na 40 korún pokuty.

Zanedlho po prepadnutí banky v Rechtenbachu (NSR) polícia chytla pachateľa. Vyšvito, že bola ňou 36-ročná žena, ktorá uviedla neobvyklú príčinu prepadu. Jej manžel bol totiž odsúdený na zaplatenie 10 000 mariek s možnosťou výmeny tohto trestu na žalár. Nemali peniaze, a keďže nechceli, aby manžel išiel za mreže, preto s revolverom v ruke prepadla banku.

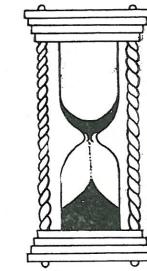
Počas cesty autom ošetrovateľ z Baltimore (USA) počúval rozhlasovú reláciu o viazankach. V istom momente prednášateľ vyzval poslucháčov, aby zavreli oči a povedali, akú farbu majú ich viazanky. Keď ošetrovateľ otvoril oči... ležal v nemocnici bez viazanky.

VÍŠ, ŽE...?

Ode dne, ve ktorém vyšlo prvni číslo ŽIVOTA, uplynulo již 20 let, tedy 240 mesiacov, 1043 týdny, 7305 dní, 175 340 hodín a 10 520 400 minut.

Lze to vypočítat na vteřinu přesně; na vteřinu, za niž kosmické lodě urazí kilometry vesmírné dráhy. V minulých staletích však nároky na přesné časové údaje byly daleko menší než dnes.

Clovek v davnověku v běžném životě takové přesné údaje ani nepotřeboval, jeho život se řídil východem a západem slunce. K měření času byly sestrojovány různé přístroje — sluneční hodiny, přesýpací a dokonce i vodní.

Jedním z nich je klepsydra. Je to název pro vodní hodiny, odvozený z řeckých slov klepto — schovávám, kradu a hydro — voda. V Evropě se udržela až do konce 18. století, kdy ji nahradily hodiny kyvadlové. Byly to důmyslné přístroje; pravidelný přítok vody do nádoby zvedal plovák, který vysunoval figurinu, ukazující na svislém ciferníku čas.

ŽIVOT

mladým
mladším
najmladším

Redaktor našej rubriky pre najmladších čitateľov sa chytil za hlavu a povedal: Je to už dvadsať rokov, ako ten čas letí! Tento fakt najčastejšie si uvedomujeme pri príležitosti výročí, takých, ako napr. 20. výročie vychádzania Života.

Od samého začiatku Život venoval veľa pozornosti mládežníckej tematike a stránka pre mladých existuje od decembra roku 1961. Vtedy sme v úvode písali: Pôdou, na ktorej vyrástol a rastie tento Život mladých, ste vy, milí, mladí čitatelia. Preto dbajte, aby rastol a bujnel každým dňom. Dávajte mu výživu a usmerňujte jeho rast. Z časového odstupu môžeme konštatovať, že mladí čitatelia (mladí vtedy, lebo dnes sú už dospelí) neskamali. Ale takto už je a bude, že Život, terajší oslavenecký, každých pár rokov prijíma nových čitatelov stránky pre mládež, na ich miesto prichádzajú potom ďalší, mladší a najmladší, ktorých vždy srdce vitanie a snažíme sa, aby mali radu svoju stránku.

Pri príležitosti jubilea Života položili sme otázku redaktoriu tematiky pre najmladších čitatelov, čo by chcel povedať svojim rovesníkom? Pouvažoval (pozri snímka) a povedal: „Dievčatá a chlapci! Slovo je odevom myšlienok — ako to správne povedal Demokrites. Nech Život bude vždy výrazom našich myšlienok a túžob! Toto želám všetkým a aj sebe. Ahoj!

Uznajte, že máme múdreho redaktora.

K Mezinárodnemu dni detí (1.VI.1978) vám priejeme hezké prázdniny, radostný každý den, hodně slunce a zajímavých príhod.

V lese

EVA MIKLOŠOVÁ

Kto to v lese klope
ako dedko v šope?
Kto to v lese tuká?
Nebolí ho ruka?

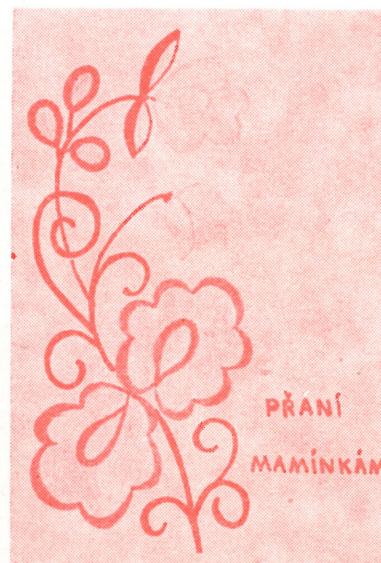

Đatel dube na dube,
zobákom ho prerúbe.
Tuká tuky-tuky,
netreba mu ruky.

ZELOV

Svátek matek v Zelovej vždy slavíme. Letos si naše deti vymyslily celkem zajímavý program oslav. Usporádají pro maminky čajový dýchanek, ktorý zpestri písničkami, básničkami a nebudou chybēt ani kytice kvietín a vlastnoručne vymalovaná a napísaná blahopřání. Deti z našej klubovny priejí všem maminkám k jejich svátku hodně úspechov, zdraví a radosť.

Lýdie Smetanová

PERÁČINA

Jeden valach hľadal raz stratenú oveču. Hľadal ju dlho. Už sa zotmelo, dásd sa lial a valach neprestával hľadať oveču. Tu sa mu odrazu zjasalo pred očami, akoby sa bolo pred ním zablýsklo, div že neoslepol. Keď si pretrel oči, tu kadiaľ sa len podíval, všade plno zlata a striebra. Za dobrú chvíliku stál valach nad tým divadlom ako skamenený, ale keď sa spomítal, pobral sa vnohy a hybaj cez paseky prostro na salaš.

— Chlapci, nebojte sa viacej biedy, — volal na ostatných valachov. — Tolko peňazi som našiel, čo ich ani za týždeň nedonosíme. Len berte cedidlá a hybajte za mnou!

Valasi nechceli veriť, ale keď sa im zaprisahal, pochytili valašky a cedidlá a poberali sa na to šťastné miesto.

— Nenáhlite sa tak! — kričal za nimi starý valach. — Počkajte trošku, kým si druhé krpce preobujem, lebo tieto sú močré, pošmykla by sa mi noha, ľahko by som sa v nich zabil.

Netrpezlivu čakali valasi, kym sa starý skrcoval. Konečne šli, on napred, oni za ním, na to miesto, ale kde nij, tu nič. Sem tam chodil Kubo, hľadal zôkol-vôkol, či sa dakde nezmýlil. Mýliť sa mu nedalo, lebo poznal to miesto, ale o zlate ani pamiatky. Valachov začali valašky v rukách srbieť a Kubo by nebol naprázdno obišiel, keby ho neboli poznali, že je chlap

spravidlivý a lichého slova nikdy nepreriekol. Keď videli, aký je on sám zmútený, neriekl ani slova a smutno sa vracali na salaš. Kubo nemohol zaspäť celú noc, vždy sa mu to čudo v hlave plietlo a hútal len a hútal, čo to mohlo byť. Ráno si umenil, že si ešte raz to miesto obzrie a dobre sa už podí

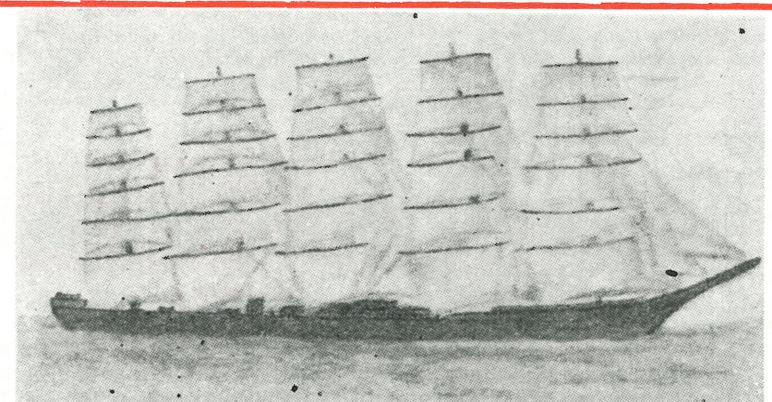
J. BAČA, LŠU. KOŠICE

va, ako to, čo to tam. Podíva sa hore, a berúc si z kumhára staré krpce, ktoré si večer ta zavesil, aby uschli, čože v nich vidí? Peráčinový kvet! K polnoci, keď za ovcou chodil, nevdojak sa mu vplietol krásny peráčinový kvet do krpca.

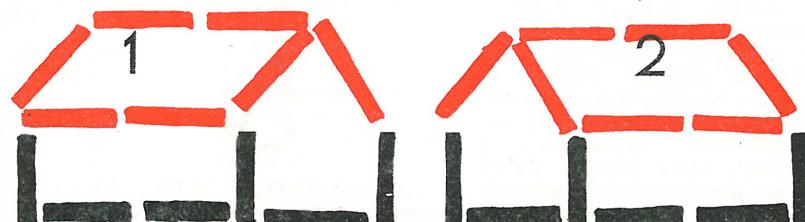
— Eh, ja starý, blázon, že som si nenechal tie krpce na nohách! — začal Kubo sám seba hrešíť. Ale darmo, kvet bol už suchý a moc z neho sa už stratila.

PERÁČINA JE PAPRADIE, LESNA RASTLINA, O KTOREJ SI ĽUD POVRÁVAL, ZE KTO TEN KVET NÁJDE, VIDI VŠETKY POKLADY, KDEKOĽVEK BY BOLÍ UKRYTÉ.

LODE MINULOSTI

PREUSSEN — tento päťstožiarový nemecký kipper bol 132 m dlhý, vnútorná výška 16,4 m plocha plachiet na stožiaroch merala 4650 m²! Bol to ozaj rozprávkový plávajúci palác, vybavený na svoju dobu všetkými vymoženosťami. I keď loď vybavená tolkými plachtami dosahovala úctyhodnú rýchlosť a priam sa klzala hradovo a ľahúčko na morských vlnách, i ju vytlačili lode, ktorým sa z komínov valil hustý čierny dym. Tak sa skončila romantika morských plavieb na krehkých a pôvabných plachetničkach, ktoré sa v rýchlosťi s parníkmi nemohli pretekať. Ale i parníky pomaly dožívajú svoje.

Uprav druhý domček, aby bol ako domček s číslom 1, pričom však smieš premiestniť iba tri paličky! Podarilo sa ti to?

Odpowiadamy na kolejne pytania w sprawie emerytur i rent dla rolników.

ZBIEG PRAW DO EMERYTURY LUB RENTY. Jeżeli prawo do emerytury lub renty rolniczej zbiega się z pobieraniem lub prawem do emerytury lub renty z tytułu zatrudnienia (np. praca w przemyśle czy rzemiośle), to wtedy zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy uprawnionemu wypłaca się w całości wybrane przez niego świadczenie, powiększone o połowę drugiego.

CO OZNACZA POJĘCIE „NASTĘPCA” W ROZUMIENIU PRZEKAZANIA GOSPODARSTWA ROLNEGO? Ustawa nie

preczyje bliżej odpowiedzi na to pytanie. Następca może być syn, córka, wnuk, pasierb, osoba przysposobiona jak i całkiem obca osoba. Pierwszeństwo w przejęciu gospodarstwa ma jednak w rozumieniu ustawy następcą, pracujący już w tym gospodarstwie, wskazany przez rolnika. Gospodarstwo może być przekazane w zasadzie tylko jednemu następcy. Wyjątek od tej zasady ma miejsce wtedy, kiedy następca pozostaje w związku małżeńskim, albo jeżeli przekazanie gospodarstwa kilku następcom wpływie na poprawę struktury obszarowej i zwiększenie produkcji rolnej. Dodajmy, że Rada Ministrów określi szczegółowe warunki, jakim powinien odpowiadać następca.

RENTA INWALIDZKA DLA ROLNIKÓW przysługuje jeżeli rolnik spełnia następujące warunki:

— został zaliczony przez komisję lekarską do I lub II grupy inwalidztwa;

- wytwarzal i sprzedawał państwu przez okres co najmniej 5 ostatnich, przed przekazaniem, lat produkty rolne o wartości nie mniejszej niż 15 tys. zł rocznie;
- opłacił składki na fundusz emerytalny rolników;
- przekazał następcy lub państwu gospodarstwo w stanie nie pogorszonym.

Rentę inwalidzką rolnika podobnie jak emeryturę oblicza się od wartości sprzedanej państwu produkcji. Renta jest jedna dla obojga małżonków i może być podzielona.

Ustawa nie uwzględnia rent inwalidzkich III grupy.

PODZIAŁ EMERYTURY LUB RENTY. Emerytura

lub renta inwalidzka przysługuje w różnych częściach rolnikowi i jego małżonkowi, choćby warunki dotyczące wieku lub inwalidztwa spełniały tylko jeden z nich.

* * *

POSTEPOWANIE PO WYPADKU PRZY PRACY. Na rolniku i jego rodzinie ciąży obowiązek jak najszybszego powiadomienia naczelnika gminy o wypadku przy pracy (najpóźniej w ciągu sześciu miesięcy od daty wypadku albo od ustania przyczyn uniemożliwiających takie powiadomienie). Zaniedbanie tego powoduje utratę uprawnień do świadczeń wypadkowych. Naczelnik bada okoliczności i przyczyny wypadku i sporządza tak zwaną kartę wypadku, która stanowi jedną podstawę do uzyskania przez uprawnione osoby świadczeń z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

M.B.

Czas leci! „Zivot” ma już 20 lat. Prawie od pierwszych numerów ukazują się na jego łamach „Rady weterynarza”. Wiele spraw dotyczących spraw weterynaryjnych było w tych poradach poruszonych, na wiele problemów odpowiedzieliśmy w indywidualnych listach czytelników. Chcielibyśmy, aby ta współpraca trwała nadal przyczyniając się do podniesienia hodowli i zdrowotności zwierząt. Piszcie więc nadal o swoich problemach i błądach, a będziemy starać się jak dotykać zasadniczo i pomoc.

H. MĄCZKA
Lekarz weterynarii

POSOCZNICA KRWOTOCZNA OWIĘC

Jest to schorzenie wywoływanie przez zarazek

tzw. warunkowo chorobotwórczy. Zarazek ten znajduje się stale w górnych drogach oddechowych u zdrowych owiec, i wywołuje chorobę z chwilą osłabienia odporności organizmu owcy. Przebieg choroby zależy nie tylko od zjadliwości zarazka, ale także od czynników, które usposobiły go do uzjadlzenia się i od warunków, w jakich chorze zwierzęta przebywają. Czynnikiem szczególnie szkodliwym jest transport. Nie bez wpływu na wystąpienie tej choroby są także: niedostatek pasz, pasze o niskiej wartości oraz nadmierne zagośczenie zwierząt w pomieszczeniach. Zarazek atakuje przede wszystkim jagnięta wkrótce po ich urodzeniu, lub po odsadzeniu ich od matek. U zwierząt starszych choroba przebiega przeważnie w postaci przewlekłej. Choroba występuje najczęściej w okresie wiosennym nagle. Przy postaci nadostrej — przebieg jest bardzo szybki. Towarzyszą jej ślinotok, chwiejny

chód, drgawki. Jagnięta giną szybko. Przebieg schorzenia bywa nieraz tak szybki, że może nasuwać podejrzenie zatrucia. Postać ostra charakteryzuje się wysoką gorączką, apatią, niechęcią do ssania, zaczerniem spójwek, wysiękiem spojówek, wysiękiem śluzoworopnym z nosa, dusznością, często kaszlem. Mogą wystąpić też obrzęki głowy i szyi. Smierć następuje zwykle w ciągu 2–5 dni. Postać podostała trwa przeważnie 1–3 tygodni. Występuje okresowa gorączka, wysypły surowiczo-ropony z oczu i nosa. Zwierze chudnie, ulega atakowi ostrego kaszlu. Niekiedy dołącza się obrzęk głowy oraz powstawanie wrzodziejących rozpadlin na skórze między racicami. Postać ta może jednak przejść w przewlekłą. Postać przewlekła występuje przeważnie u starszych i silniejszych jagniąt oraz dorosłych owiec. Chorze zwierzęta zakażają zdrowe przez kontakt. Rokowanie przy szybkim przebiegu choroby jest niepomyślne.

Leczenie zasadnicze przeprowadza się łącznie z poprawą warunków bytowych owiec. Zwierzęta wychudzone oraz silnie kaszlące należy zlikwidować, gdyż rozprzestrzeniają chorobę. Fodejrzane o chorobę — wydziela się ze stada i poddaje leczeniu. Stosunkowo dobre rezultaty uzyskuje się przy stosowaniu detreomycyny najlepiej łącznie z sulfatiazolem. Skuteczna jest także oksyteracyna oraz triventri.

Przy zwalczaniu posocznicy krvotocznej największe znaczenie ma profilaktyka. Owezarnie powinny być czyste, pokarm świeże, niezakurzony. Należy też unikać przepędzania owiec zakurzonymi drogami. Ważnym czynnikiem w zapobieganiu chorobom zaraźliwym jest prowadzenie systematycznej walki z owadami (muchy, komary) i gryzoniami (myszy i szczury), które są głównymi roznosicielami zarazy.

H. MĄCZKA

SLÁVNOSTNÁ TORTA

Rozpočet: I. cesto: 4 złtky, 80 g prąškového cukru, 30 g orieškov, 20 g strúhank, 2 lyžice kakaa, 40 g krupicovej múky, sneh zo 4 bielkov. II cesto: 8 złtkov, 160 g prásakového cukru, 160 g kruopicovej múky, sneh z 8 bielkov. Plnka: 200 g masla, 150 g prásakového cukru, 2 dl mlieka, 1 lyžica cukru, 50 g čokolády alebo kakaa, 1 žltok, 10 g kukiernej múky, 1 balíček vanilkového cukru.

I. cesto: Žltky miešame s prásäkovým cukrom asi 20 minút. Potom pridáme kakao, zomleté oriešky, strúhanku, múku, trošku prásäku do pečiva a z bielkov ušľahany tuhý sneh, všetko zlahka premiešame a nalejeme do vymastenej a múkou vysypanej tortovej formy. Tortu pečieme v stredne teplé rúre. Upečené vyklopíme na dosku, necháme vychladnúť a potom vodorovne prerežeme na polovicu.

II. cesto: Žltky vymiešame s cukrom do spenenia, pridáme tuhý sneh, múku a zlahka premiešame. Cesto vylejeme na dva plechy vyložené mastným papierom a v ho-

rúcej rúre rýchle upečenie. Upečené vyklopíme, stočíme aj s papierom po šírke plechu tak, že dostaneme hrubšiu a kratšiu roládu. Z vychladnutých rolád stiahneme papier a každu rozkrojíme na 4 rovnaké diely, takže dostaneme 8 pásov.

Plnka: 2 dl mlieka vámíme s jednou lyžicou cukru. V malom množstve studeného mlieka rozmišame žltok, kukuričnú múku, kakao a vanilkový cukor, za stáleho miešania prilejeme k vriacemu mlieku a povárimo. Potom krém vložíme do studenej vody a miešame až do vychladnutia, aby sa nevytvorila kožka. Maslo s

prásäkovým cukrom vymiešame do spnenia a po lyžičke postupne doň zamiešame studený krém.

Krémom natrieme vnútorné strany prerezanej torty a všetky pásy rolád. Jeden pás stočíme krémom dovnútra a položíme do stredu torty. Okolo neho postupne obtáčame všetky pásy až po okraj torty vždy krémom dovnútra. Potom položíme vrchnú časť torty, polejeme cukrovou alebo kakaovou polevou, necháme stuhu a ozdobíme krémom, ktorým sme tortu plnili, alebo rôzny zavaraným ovocím a celými sparenými orechmi.

ALOJZ. Je to veľmi zaujímavý a originálny typ človeka. Blondín alebo tmavovlasý je priemerne vysoký a má sklon k tučnote. Pochádza z mnohotetnej rodiny. Najčastejšie je tretím dieťatom v rodine. K najtypickejším črtám Alojzov patrí etižnosť, tvrdohlavosť a intuícia. Je nadaný, ale učí sa priemerne, pomoc v domácnosti mu zaberá príliš veľa času. V živote má veľa šťastia. Známi ho majú veľmi radi za zhovorčivosť, znalosť života a dobré rady. Od detstva je bystrý, pozorný, má výbornú pamäť a výborne maskuje svoje city. Tieto vlastnosti vie využiť pre vlastné ciele. Chodí ako mačka vlastnými cestami. Ako keby mal šiesty zmysel, vie odlišiť priateľov od ľudí, ktorí mu neprajú a to tak medzi rovesníkmi, ako aj medzi staršími ľuďmi. Ihned, zreteľným spôsobom na to reaguje. Obvykle hovorí málo, pokojne, spisovne, o čo sa vždy veľmi stará. Veľa číta, má nadanie pre humanistické predmety a cudzie jazyky. Rád by bol spisovateľom. Najčastejšie je rolníkom, učiteľom a novinárom. Má organizátorské schopnosti. Je veľmi podnikavý. Vie dobré zarobiť, ale peniaziom neprispisuje veľkú dôležitosť, dokonca rád ich vydáva. Skoro bohatne a veľa času venuje na cestovanie. Žije skôr dneškom a neprilis sa stará o to, čo prinesie zajtrajšok. Žení sa obvykle ako 30-ročný s krásnou ženou, ktorá potom žije v jeho tieni. Manželka Alojza prichádza už do zariadeného bytu. Alojz je najčastejšie nemocný na srdce a neurózy, zriedkavejšie sa stažuje na pečienku a žlčník. Je dobrým manželom, otcom a spoločníkom. Ludia s týmto menom žijú veľmi dlho.

TADMÍR

snár

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KEĎ TO POKLADÁ ZA PRESDUDOK NAŠICH BABÍČIEK. OSTATNE, VED JE TO IBÀ ZÁBAVA. TAK TEDA, KEĎ SA VÁM SNIVA:

Jama, vchádzat do nej — priateľa ľa sklamú
— tmavá a hlboká — úklady
— bývat v nej — veľké zmeny
Krabica, stratit ju — výhra
— nájsť ju — počuješ čosi príjemné
— s tabakom — príjemná známosť
— malovaná — potešenie
— strieborná alebo zlatá — bohatstvo
— dostat do daru — úcta a uznanie

Levandula — utrpenie

Ležať — smútok

Ludová kuchyňa — práca sa ti nevyplatí Mozaiku vidieť — zažiješ pekné časy

— chodiť po nej — nová známosť Niti navíjať — potrebujete trpežlivosť — odvíjať — chrániť sa pred tajomstvom Okovy nosiť — dostaneš dobré miesto — niekomu priložiť — získaš nadválu Ostrohy strieborné nosiť — budeš sa chváliť

— cinkat počut — budeš vo veľkej spoločnosti

Postroj konský vidieť — blahobyt Pomátený byť — stihne ťa neprijemnosť Rezeda — šťastie v láske Zamat kupovať — dobré majetkové pomery

— nosiť — žiješ nad pomery.

**stáva sa
aj takto...**

MAMKA PÔSTKOVÁ

(DOKONČENIE ZO STR. 4)

má za druhými o deti chodiť? Eh, syn

môj, zle ty to myslíš; pomodli sa bohu, aby ti vzal taku mysel," učil otec, ale čože, keď aj vtedy spolu plili a jeho slovo holo stabej vahn.

A syn zem ťa jednako vložil, za vlasty vykvákal. To už taký zákonnec opitom.

Staraj Pôstkovej predsa pán boh pomohol; umrel jej muž. Syn sa na kare od žiaľu tak opil, že rozohnal celú rodinku, "staraj strigemateri," sa zahrázel, že keď ho ona nebíala, bude on ju Preto to vravel, boh vie. Žiaľ opislo ďa ďa. Žena, deti sa večer, v noci povrácali do chalupy, ale „stará striga“ viac neprišla. Chodila za nôu nevesta, prosila, plakala, ale mať nešla.

„Dievka moja, nuž ci si to žiaľaš, aby ma dolomil a musela si ma opanovať, zobraťa? Nebolo ti dôst za dvanásť rokov s otcom trápenia?“ „Mamička moja, ved on už plakal, že vám ubížil, ale sa hanbi k vám vojs...“ „No, len dal by pán boh, aby sa hanbil, dotial bude dobrý...“

dýchine" od toho zlostníka — syna, a keď ho menej videla, nazdala sa, že je lepsi.

Chvalila si život, len na zdraví aby pán boh neútahoval. Keď sa mat oddeila, nevesta vše len príša s detmi ju opäť, volať k nim, a stará mať dať: i zjedli i domov si vzali. Lebo „otec nezarobili — prepili," hovorievali za materou už aj

Richtár s doktorm dali ju zobrať a prevesti do hrobitova, do „špitála," vlastne do býdy, vystavenej na pripad choleru. Opatrovala ju hrobitova žena.

Dopočul sa to syn, opil sa, a tak sa mu materi uútostilo, že zaprosil svojho gazu a prišiel aj s vozom po nū. Pritom jej pohýbali ruku, ale syn si všou vzal ju k zene. Plakal a krial sa, že nezabudol, že mu je mať že si rodiča máme učiť, a všetko by bol manželovo nemali. Predsa aspon tepív siou vrazil ju k zene. Plakal a krial sa,

že nezabudol, že mu je mať že si rodiča máme učiť, a všetko by bol manželovo nemali. Predsa aspon tepív

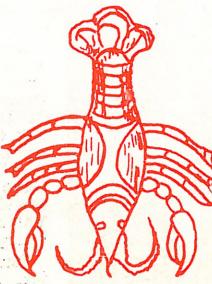
si, ako aj iné prostodúšne ženičky, zárobok schovať gázovi, ktorý ich ta bol zaviedol. A ten peniažky sťastky preplil, sťastky rozdal fišálom, aby vydovo predaný jeho majetok. Vziať mu nemali ďo, ledva sa mnogi domov dostali.

Pôstková sa vyplakala za svojimi krajcarmi; ale gože bolo robit? „A gaza slúbil, že keď zarobi, vráti.“ tesnila sa v žiaľ. Nežiaľala, ale chytilla sa znova chlebik pieck, a do banky bola doniesla ten šestiaci na úroku. V zime potom, sverigáuc sa s biežinou na pôjd, spadla z rebríka a Začali ju liečiť ženy.

Ale komôrka bez piecky, jest niečo, smrt sa zamilovala nechce. Nasiel sa sny, a vykrúcaťa kypatavými obci. „Ej, ô si tam zarobím, tie by som si chcela odložiť na pohreb. Na túto dĺžobku predala som tú perinku, ô sťe mi boli v jeseni nechiali... Kolko mi uz teraz príde interesov? Poratajte sa dobre... Vela som zameškala...“ a vykrúcaťa kypatavými

Z ASTROLOGOVÉJ KRONIKY

R A K

Pre osoby narodené v znamení Raka, feda od 21. Júna do 22. júla bude koniec prvého polroka priaznivé znivejší ako jeho začiatok. Najmä konieč maja, a začiatok júna prinesie im úspech v láske a spoločnom živote. Ženy narodené v tom-

to znamení, ktoré žijú samotne, sú možné sú aj konflikty, najmä v manželstvách, ale aj s predstavami. Osoby zo starzej generácie sú musia dať veľký pozor na svoj cestový život, aby neskôr nelučovali prehľadne konanie. Mnohí dobrí priatelia sa pohádajú.

Mnohí budú cestovať, čo bude mať veľmi dobrý vplyv na ich zdravie.

Pre osoby narodené v znamení

pomeroch môžu očakávať zmeny.

V tomto

čase možno očakávať hlysy, ktoré budú mať vplyv na zmeny dôležitých plánov. Mnohí opäť dostanú chuť do života. Po predošom nepriznivom období, zlepšia si pozitívne vztahy k ľuďom, ktorí sú s manželom. Žena je to už napravené aspon časťozrečne.

Tento duch zavial predlanským aj našu Pôstkovu. Na chlebiku zárobila málo. Zháňala na jar Judi do repy, kdeši na panstvo na Dolniaky. Najuďa sa aj stará Pôstková. Robí vraj tu ho nenáradím, len dobré, a na den dobrane 40 krajčiarov, i chnov. Neveredela si vyrátať, kolko ona do jesene peňazi zárobí!

Ale aby si peniažky nestratila, dala

si, ako aj iné prostodúšne ženičky, zárobok schovať gázovi, ktorý ich ta bol zaviedol. A ten peniažky sťastky preplil, sťastky rozdal fišálom, aby vydovo predaný jeho majetok. Vziať mu nemali ďo, ledva sa mnogi domov dostali.

Pôstková sa vyplakala za svojimi krajcarmi; ale gože bolo robit? „A gaza slúbil, že keď zarobi, vráti.“

tesnila sa v žiaľ. Nežiaľala, ale chytilla

a vykrúcaťa peniažky.

„Nuž a ved ste ešte neboli v repe...“

„Ej, ô si tam zarobím, tie by som aby sme jeji perinku aspon cez zimu nechiali, lebo že je komôrka chladná.

Sízy sa mi tisli do očí a len som ju chytró hladel uspokojit, odpravil. Sla-

kovala, dávala do hrncia. A den poslednej do svojej komôrky.

Tej jari zas šla do repy.

Ale že tamtých vsech svätyň nebola doša s peniažkami, prišla bola prosti, aby sme jeji perinku aspon cez zimu nechiali, lebo že je komôrka chladná.

Okolo Ďura iba keď pride Pôst-

ková zas.

„Co chcete?“

„Frisia som si tú dlžobku zaplatiť,“

a vykrúcaťa peniažky.

„Nuž a ved ste ešte neboli v repe...“

„Ej, ô si tam zarobím, tie by som

si chcela odložiť na pohreb. Na túto

dĺžobku predala som tú perinku, ô

sťe mi boli v jeseni nechiali... Kolko

mi uz teraz príde interesov?“

Poratajte sa dobre... Vela som za-

meškala...“ a vykrúcaťa kypatavými

obci.

Pre osoby narodené v znamení

Raka, feda od 21. Júna do 22. júla bude koniec prvého polroka priaznivé

znivejší ako jeho začiatok. Najmä konieč maja, a začiatok júna prinesie im úspech v láske a spoločnom živote. Ženy narodené v tom-

to znamení, ktoré žijú samotne, sú možné sú aj konflikty, najmä v manželstvách, ale aj s predstavami. Osoby zo starej generácie sú musia dať veľký pozor na svoj cestový život, aby neskôr nelučovali prehľadne konanie. Mnohí dobrí priatelia sa pohádajú.

Mnohí budú cestovať, čo bude mať veľmi dobrý vplyv na ich zdravie.

Pre osoby narodené v znamení

Raka, feda od 21. Júna do 22. júla bude koniec prvého polroka priaznivé

znivejší ako jeho začiatok. Najmä konieč maja, a začiatok júna prinesie im úspech v láske a spoločnom živote. Ženy narodené v tom-

to znamení, ktoré žijú samotne, sú možné sú aj konflikty, najmä v manželstvách, ale aj s predstavami. Osoby zo starej generácie sú musia dať veľký pozor na svoj cestový život, aby neskôr nelučovali prehľadne konanie. Mnohí dobrí priatelia sa pohádajú.

Mnohí budú cestovať, čo bude mať veľmi dobrý vplyv na ich zdravie.

Pre osoby narodené v znamení

Raka, feda od 21. Júna do 22. júla bude koniec prvého polroka priaznivé

znivejší ako jeho začiatok. Najmä konieč maja, a začiatok júna prinesie im úspech v láske a spoločnom živote. Ženy narodené v tom-

to znamení, ktoré žijú samotne, sú možné sú aj konflikty, najmä v manželstvách, ale aj s predstavami. Osoby zo starej generácie sú musia dať veľký pozor na svoj cestový život, aby neskôr nelučovali prehľadne konanie. Mnohí dobrí priatelia sa pohádajú.

Mnohí budú cestovať, čo bude mať veľmi dobrý vplyv na ich zdravie.

Pre osoby narodené v znamení

Raka, feda od 21. Júna do 22. júla bude koniec prvého polroka priaznivé

znivejší ako jeho začiatok. Najmä konieč maja, a začiatok júna prinesie im úspech v láske a spoločnom živote. Ženy narodené v tom-

to znamení, ktoré žijú samotne, sú možné sú aj konflikty, najmä v manželstvách, ale aj s predstavami. Osoby zo starej generácie sú musia dať veľký pozor na svoj cestový život, aby neskôr nelučovali prehľadne konanie. Mnohí dobrí priatelia sa pohádajú.

Mnohí budú cestovať, čo bude mať veľmi dobrý vplyv na ich zdravie.

Pre osoby narodené v znamení

Raka, feda od 21. Júna do 22. júla bude koniec prvého polroka priaznivé

znivejší ako jeho začiatok. Najmä konieč maja, a začiatok júna prinesie im úspech v láske a spoločnom živote. Ženy narodené v tom-

to znamení, ktoré žijú samotne, sú možné sú aj konflikty, najmä v manželstvách, ale aj s predstavami. Osoby zo starej generácie sú musia dať veľký pozor na svoj cestový život, aby neskôr nelučovali prehľadne konanie. Mnohí dobrí priatelia sa pohádajú.

Mnohí budú cestovať, čo bude mať veľmi dobrý vplyv na ich zdravie.

Pre osoby narodené v znamení

Raka, feda od 21. Júna do 22. júla bude koniec prvého polroka priaznivé

znivejší ako jeho začiatok. Najmä konieč maja, a začiatok júna prinesie im úspech v láske a spoločnom živote. Ženy narodené v tom-

to znamení, ktoré žijú samotne, sú možné sú aj konflikty, najmä v manželstvách, ale aj s predstavami. Osoby zo starej generácie sú musia dať veľký pozor na svoj cestový život, aby neskôr nelučovali prehľadne konanie. Mnohí dobrí priatelia sa pohádajú.

Mnohí budú cestovať, čo bude mať veľmi dobrý vplyv na ich zdravie.

Pre osoby narodené v znamení

Raka, feda od 21. Júna do 22. júla bude koniec prvého polroka priaznivé

znivejší ako jeho začiatok. Najmä konieč maja, a začiatok júna prinesie im úspech v láske a spoločnom živote. Ženy narodené v tom-

to znamení, ktoré žijú samotne, sú možné sú aj konflikty, najmä v manželstvách, ale aj s predstavami. Osoby zo starej generácie sú musia dať veľký pozor na svoj cestový život, aby neskôr nelučovali prehľadne konanie. Mnohí dobrí priatelia sa pohádajú.

Mnohí budú cestovať, čo bude mať veľmi dobrý vplyv na ich zdravie.

Pre osoby narodené v znamení

Raka, feda od 21. Júna do 22. júla bude koniec prvého polroka priaznivé

znivejší ako jeho začiatok. Najmä konieč maja, a začiatok júna prinesie im úspech v láske a spoločnom živote. Ženy narodené v tom-

to znamení, ktoré žijú samotne, sú možné sú aj konflikty, najmä v manželstvách, ale aj s predstavami. Osoby zo starej generácie sú musia dať veľký pozor na svoj cestový život, aby neskôr nelučovali prehľadne konanie. Mnohí dobrí priatelia sa pohádajú.

Mnohí budú cestovať, čo bude mať veľmi dobrý vplyv na ich zdravie.

Pre osoby narodené v znamení

Raka, feda od 21. Júna do 22. júla bude koniec prvého polroka priaznivé

znivejší ako jeho začiatok. Najmä konieč maja, a začiatok júna prinesie im úspech v láske a spoločnom živote. Ženy narodené v tom-

to znamení, ktoré žijú samotne, sú možné sú aj konflikty, najmä v manželstvách, ale aj s predstavami. Osoby zo starej generácie sú musia dať veľký pozor na svoj cestový život, aby neskôr nelučovali prehľadne konanie. Mnohí dobrí priatelia sa pohádajú.